

Alla är vi fotografer

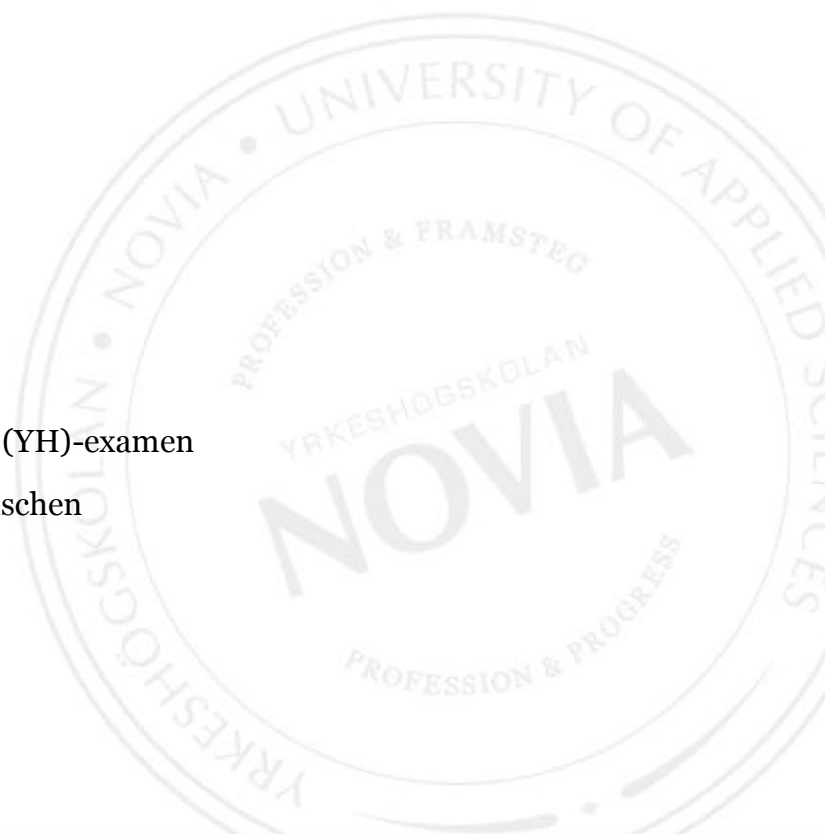
- En praktisk studie om hur man genom olika sätt och knep får till en önskad bild vid fotografering

Sofia Lindqvist

Examensarbete för estenom (YH)-examen

Utbildning för skönhetsbranschen

Vasa, 2015

EXAMENSARBETE

Författare: Sofia Lindqvist
Utbildning och ort: Skönhetsbranschen, Vasa
Handledare: Jaana Ylimartimo-Nybäck, Anna-Lotta Mörk

Titel: Alla är vi fotografer

- En praktisk studie om hur man får till en önskad bild då man fotograferar

Våren 2015 Sidantal 42 Bilagor 0

Sammanfattning

Syftet med detta examensarbete är att med hjälp av text och bild, utöka kunskapen hos fotointresserade människor, samt att tydliggöra hur man genom olika sätt och med vilka knep får till en önskad bild då man fotograferar. Dessa tekniker redovisas sedan genom teoretiska beskrivningar och praktiska övningar. Resultatet av denna studie kommer att tillämpa sig för fotointresserade människor, branschfolk och studerande på skönhetsbranschen.

I den teoretiska grunden beskrivs kamerans inställningar samt hur de påverkar på bildens resultat. Respondenten utförde under forskningsprocessen fyra olika fotograferingar inom kategorin; den svartvita bilden, barnfotografering, det gyllene snittet och porträttfotografering. I den teoretiska grunden tas upp vad som hör till de olika kategorierna inom fotografering och hur man framhäver de olika kategorierna i form av en bild.

Inom varje kategori har sedan två bilder redovisats som slutligen sammanställts i form av en inspirationsbok. Inspirationsboken kommer att ge utökad kunskap åt branschfolk men även andra estenomstuderande. Frågeställningarna som respondenten använt sig av under arbetets gång är: Vad bör man tänka på när man fotograferar inom en viss kategori? Ser man skillnaden i bilderna när man tolkar resultatet?

Resultatet visar att det är viktigt att förstå sig på vad man vill framhäva i en bild, var fokuset ska vara och hur man ska få betraktaren att fokusera på det man som fotograf önskar framhäva i bilden. Resultatet tyder också på att det är viktigt att känna till var man placerar motivet i en bild för att det ska framhävas. Ljuset man använder sig av, bildens färger, var fokus finns och miljön har en stor påverkan på bilden och hur den uppfattas.

Språk: Svenska Nyckelord: fotografering, kamerainställninga,
barnfotografering, porträttbild,
det gyllene snittet, den svartvita bilden

BACHELOR'S THESIS

Author: Sofia Lindqvist
Degree Programme: Beauty and cosmetics, Vasa
Supervisors: Jaana Ylimartimo-Nybäck, Anna-Lotta Mörk

Title: We are all photographers

- A practical study on how to get the image you desire when shooting

Spring 2015 Number of pages 42 Appendices 0

Summary

The purpose of this thesis is to figure out how to get a desired image when taking a picture by using different tricks and techniques. Through text and image, the respondent want to increase the knowledge of photo-minded people. These techniques are then reported by theoretical descriptions and practical exercises. The results of this study will apply for photo interested people, professionals and students in the beauty industry.

In the theoretical ground the cameras settings and how they affect the result of the picture are described. During the research, the respondent performed four different kinds of photoshoots in the categories; the black and white picture, children's photography, the golden ratio and portrait photography. In the theoretical basis includes the different categories in photography and how you highlight each category in a picture.

In each category presents two chosen pictures that finally have been put together in form of an inspiration book. This book will inspire and increase the knowledge of people in the same business and other beauty and cosmetics students. The questions the respondent have been using during this research are: What should one consider when photographing in a particular category? Can one see the differences in each picture when comparing the result?

The result shows that it is important to understand what you want to highlight in an image, where the focus should be and how to get the viewer to focus on what you as a photographer wants to emphasize in the image. The results also shows that it is important to know where to place the subject in an image if you want to emphasize it. The light, the colours of the image, where the focus is and the environment all has a great impact on the image and how it is perceived.

Language: Swedish Key words: photography, camera settings,
children's photography, portrait photography,
the golden ratio, the black and white photo

INNEHÅLL

1 Inledning	1
2 Syfte och problemprecisering	2
3 Teoretisk grund	3
3.1 Fotografiet	3
3.2 Kamerans grundläggande funktion	4
3.3 Kamerans inställningar	5
3.4 Bildens form	9
3.5 Bildens färg	10
3.6 Bildens budskap	11
3.7 Bilden i fyra olika kategorier	11
3.7.1 Den svartvita bilden	12
3.7.2 Barnfotografering	13
3.7.3 Det gyllene snittet	14
3.7.4 Porträttfotografering	15
4 Tidigare forskning	17
5. Undersökningens genomförande	21
5.1 Fotografering	21
5.2 Dokumentstudier	23
5.3 Bildanalys	23
5.4 Undersökningens praktiska genomförande	24
6. Resultatredovisning och tolkning	26
6.1 Den svartvita bilden	26
6.2 Barnfotografering	29
6.3 Det gyllene snittet	32
6.4 Porträttfotografering	35
7 Kritisk granskning	38
8 Diskussion	41

Källförteckning

1 Inledning

En bild säger mer än tusen ord, är ett välkänt uttryck med en bakomliggande sanning. Enbart en bild kan ge upphov till känslor, tankar, förundran och nyfikenhet. En bild kan fånga en människas uppmärksamhet oavsett om den är tagen under en välplanerad fotografering, eller om fotografen i sig endast vill föreviga ett speciellt ögonblick.

Fotografering har alltid varit en stor passion i mitt liv, och har under de senaste åren utvecklats till en stor del av min vardag. Jag har alltid fascinerats över hur man kan föreviga ögonblick i livet med en kamera, och hur otroligt givande det är att bläddra tillbaka till de här ögonblicken genom åren som går. Minnet sviker en lätt med åren, men bilderna i albumen föråldras aldrig.

Att få till den perfekta bilden är dock inte det lättaste. I dagens samhälle, med det stora utbudet av kameror, kan det vara svårt att veta vilka inställningar man ska använda sig av och vilka regler man ska tänka på när man fotograferar. De små pocketkamerorna som förr endast bestod av en avtryckarknapp har nu utvecklats till mångfunktionella systemkameror i miniatyr storlek. För att inte tala om alla inställningar en riktig systemkamera har. Att få till en önskad bild idag kräver både färdighet och teknik, men är inte helt omöjligt.

Syftet med detta examensarbete är att med hjälp av text och bild, utöka kunskapen hos fotointresserade människor, samt att tydliggöra hur man genom olika sätt och med vilka knep får till en önskad bild då man fotograferar. Dessa tekniker redovisas sedan genom teoretiska beskrivningar och praktiska övningar. Resultatet av denna studie kommer att tillämpa sig för fotointresserade människor, branschfolk och studerande på skönhetsbranschen. Med det här i baktanke, har jag valt att göra en inspirationsbok på resultatet där jag sammansatt bilderna från varje kategori tillsammans med en kort beskrivning för varje kategori. Detta examensarbete är ett beställningsarbete av Fotofabriken.

2 Syfte och problemprecisering

Syftet med detta examensarbete är att med hjälp av text och bild, utöka kunskapen hos fotointresserade människor, samt att tydliggöra hur man genom olika sätt och med vilka knep får till en önskad bild då man fotograferar. Dessa tekniker redovisas sedan genom teoretiska beskrivningar och praktiska övningar. Resultatet av denna studie tillämpas sig för fotointresserade människor, branschfolk och studerande på skönhetsbranschen.

Följande forskningsfrågor ställs:

1. Vad bör man använda för knep när man fotograferar inom en viss kategori?
2. Ser man skillnaden i bilderna när man tolkar resultatet?

3 Teoretisk grund

I den teoretiska grunden har respondenten valt att fokusera på olika tekniker och inställningar inom fotografering. Informationen som ges kommer att gynna den läsandes kunskaper om fotografering samt ge mer förståelse för vad man ska tänka på när man fotograferar. Respondenten har även i detta kapitel valt att ta med vad man ska tänka på när man bygger upp en bild och vilken känsla man med bilden vill förmedla, eftersom det har stor inverkan på hur bilden sedan tolkas i betraktarens ögon.

3.1 Fotografiet

Fotografering är något som det forskats kring flera årtusenden, men det magiska året då det första fotografiet framställdes var år 1839. Fransmannen Daguerre lyckades då framställa en fotografisk bild på en försilvrad kopparplåt. Under 1800talet blev man mer intresserad av fotografering eftersom man då kände att ett fotografi kunde avspegla verkligheten på ett helt annat sätt än vad en oljemålning kunde. Fotografiet återgav verkligheten. (Bergström, 2008, s.14-15)

I dagens samhälle är bildflödet enormt. Enligt uppgift tas det 70 miljarder bilder om året i världen. Om bilden som tas anses vara bra beror förstås på vem som ser bilden, i vilket sammanhang man ser den, när man ser den m.m. För att en bild ska anses vara bra behöver den inte vara vackert komponerad eller tekniskt perfekt, däremot kan kvaliteter som de två tidigare nämnda öka bildens värde. För att en bild ska vara tilltalande krävs det att den har ett innehåll, något som engagerar. (Sjöstedt, 2000, s. 12-13)

Beroende på vad man vill framhäva i bilden finns det alltid några frågor att ha i baktanke när man tar en bild. Det är viktigt att t.ex. ha på det klara till vilket syfte bilden ska användas till och vilket budskap bilden ska ge. Beroende på det kan man ha i baktanke om man vill att bilden ska informera, illustrera, lära ut, roa, övertyga, förändra något eller kanske t.o.m sälja något. Det allra sista man kan tänka på innan man bestämmer sig för att ta bilden är vem eller vilka som kommer att vara betraktaren. Om man som fotograf vet svaret på de här frågorna, har man i sin tur lättare att ta en bild som fångar betraktarens intresse. (Bergström, 2008, s.80)

3.2 Kamerans grundläggande funktion

Oavsett vilken kamera man skulle ta bort de elektroniska finesserna och automatiken från finner man samma grundläggande design. I grund och botten består alla kameror alltså av en ljustät låda med ett hål i ena änden där en lins är placerad över hålet, och en hållare på motsatt sida med den ljuskänsliga filmen. För att korrekt exponerade bilder ska ges i en mängd varierande ljusnivåer har objektivet en irisbländare, som kan ställas in för olika stora hål. Irisbländaren kallas även för bländaröppning.

(Hedgecoe 2006, s. 14)

För att ta en bra bild krävs bra utrustning, men i slutändan är det fotografens förmåga att ta bra bilder som gör resultatet. När man som nybörjare ska inhandla sig en kamera bör man först fundera på vad man vill ha ut av sin utrustning, men även hur mycket pengar man är beredd att satsa. Som nybörjare är det inte nödvändigt att inhandla den allra dyraste och mest avancerade systemkamera i hopp om att få till bra bilder. Dagens kameror kan idag delas in i fem olika kategorier. Den första kategorin är den s.k. lådkameran, som i dagens värld inte längre ser ut som en låda, utan helt enkelt är en kamera utan några inställningsmöjligheter. Den andra kategorin hör till den helautomatiska småbildskameran. Dessa kameror har full automatik när det kommer till fokusering, exponering och framdragning. Den helautomatiska småbildskameran är alltså vad vi idag även kallar för kompaktkamera. Trots att inställningarna ställs in automatiskt ger den reellt bra resultat och är väldigt lätt att använda, vilket gör den till den vanligaste använda kameran. Systemkameran i form av småbildskamera hör till den tredje kategorin. Även den är nuförtiden helautomatisk både i exponering och fokusering, och ibland även i framdragningen. Digitalkameran hör i sin tur till den fjärde kategorin, och blir även den allt vanligare eftersom kvaliteten på bilderna förbättrats oerhört mycket med årens gång. Den sista och femte kategorin hör till storformatskameran, som används av yrkesfotografer och den anses därför vara en yrkeskamera. (Sjöstedt 2000, s. 15-17)

3.3 Kamerans inställningar

I detta kapitel kommer respondenten att beskriva hur de vanligaste inställningarna i en kamera fungerar och hur de olika inställningarna påverkar bildens resultat. Om man förstår kameran tekniskt kan man därmed fånga motivets bildmässiga kvalitet. Om man förstår sig på inställningarna betyder det att man då kan ta fantasirika och tilltalande bilder. Ju mer bekant man är med tekniken desto mer tid kan man ägna åt komposition och timing. (Hedgecoe, 2006, s. 7-8)

Slutartid

De flesta kameror, oavsätt om de är systemkameror eller kompakta digitalkameror, erbjuder ett urval av slutartider. Slutartidens funktion är att släppa in ljus i kameran under en specifik tidslängd. Det här kontrollerar i sin tur effekten av rörelse i bilden eftersom snabba slutartider fryser rörelse medan långsamma kan registrera rörelsen som oskärpa. Om kameran man använder är relativt ny, erbjuder kameran slutartider som faller mellan 60 – 500 och till och med uppåt från 500. Siffrorna står för fraktionen av tid, i det här fallet en bråkdel av 1 sek. Är slutartiden inställd på 60 är alltså slutartiden $1/60$ sek. och går därifrån till $1/80$ sek. till $1/100$ sek. och så vidare. (Peterson, 2010, s.72-73)

Ibland kan det dock se trevligt ut med en bild som är lite oskarp för att framhäva rörelsen i bilden då bilden tagits. Ex. när man fotograferar dansande människor eller springande djur. Det finns fyra olika sätt för hur man åstadkommer den subjektiva rörelsen i stillbilden. Det första sättet är att följa det rörliga motivet med kameran i exakt samma hastighet som motivet rör sig. Detta resulterar i att huvudmotivet blir skarpt medan bakgrunden och omgivningen blir oskarp. I fall som dessa är en exponeringstid på $1/60$ sekund det optimala, dock måste man klara av att följa motivet utan att själv skaka så att motivet faktiskt blir i skärpa. Det andra sättet är att ta en bild på ett stilla motiv, och sedan själv röra på kameran horisontellt eller vertikalt under en exponeringstid på $1/30$ sekund. Detta ger resultatet av en bild i rörelse trots att motivet är stilla. Det tredje sättet man kan använda sig av är att ha kameran fast i ett stativ och ta bilder av det rörliga motivet utan att själv röra kameran. Det här resulterar i sin tur till att huvudmotivet är oskarpt medan omgivningen är skarp. Det fjärde och sista sättet man kan använda sig av är att man använder sig av en förhållandevis lång

exponeringstid på 1/15 sekund eller längre. Med en så lång exponeringstid kan man vara säker på att man får en oskarp bild. Fotar man därtill ännu ett motiv som är i rörelse kan bilden bli ännu oskarpare. (Sjöstedt, 2010, 43-47)

I det här fallet kanske man undrar varför man skulle vilja ta en bild som är oskarp, och svaret ligger i det man vill förmedla som fotograf som man inte kan förmedla på något annat sätt. I vissa situationer kan det vara viktigt att poängtera att något rör sig snabbt. Använder man sig då av en kort exponeringstid som resulterar i en knivskarp bild kan man aldrig avgöra om det är fråga om rörelse eller inte i bilden. Beroende på vilket resultat man önskar sig och hur mycket rörelse i bilden som ska förmedlas ska man alltså ställa in slutartiden. Som riktmärke kan man börja öva på 1/15 eller 1/30 sekund, för att sedan övergå till längre slutartider. (Sjöstedt, 2010, s. 43-47)

Bländare och skärpedjup

Bländaren (diafragman) är det s.k. "hålet" som finns inne i objektivet. Bländartalet varierar beroende på objektivet. Det minsta bländartalet, beroende på objektivet, ligger på 1.4, 2, 2.8 eller 4. Det högsta bländartalet däremot är vanligtvis 16, 22 eller 32. Beroende på hur bländaren är inställd, kontrollerar man därmed även skärpedjupet. Skärpedjupet i ett fotografi är där skärpan ligger. Om man fokuserar på en viss plats där man vill att skärpan ska finnas på fotografiet, hamnar det man inte ställer in skärpan på ur fokus. Det finns tre saker som påverkar skärpedjupet: brännvidden (objektivets förstoringsgrad), avståndet mellan motivet och den som fotograferar, samt den valda bländaren. (Peterson, 2010, s.36-37)

Beroende på hur stor bländare man har påverkas skärpedjupet. Ju mindre bländaröppning, desto större skärpedjup (desto mer i bilden ligger ur fokus). T.ex. ger bländare 2 mycket mindre skärpedjup än bländare 16. Skärpedjupet är även beroende av motivets avstånd till kameran. Ju närmare motivet är, desto mindre skärpedjup. Trots att avståndet och bländaren är inställd på samma kan fortfarande ett objektiv med olika brännvidd påverka skärpedjupet. Den kortaste brännvidden ger störst skärpedjup. Vill man däremot ha en skärpa i hela bilden, trots att vissa motiv ligger framför de andra, måste man ställa in ett högre bländartal. Ex. blir bakgrunden suddig och det som är i

fokus i skärpa, om bländaren är inställd på 2.8. Ändrar man däremot bländartalet till ex. 22, får man en bild som är helskarp. (Hedgecoe, 2006, s. 16-17)

En stor bländare (2.8) har t.ex. ett litet skärpedjup, medan en liten bländare (16) har ett stort skärpedjup. Den absoluta skärpan i det här fallet finns alltså där fotografen lagt fokus, medan det i bilden som ligger ur fokus hamnar i oskärpa. Har man kameran inställd på 2.8 blir det som inte är i fokus betydligt mer oskarpt än om man har bländaren inställd på 16. Däremot betyder inte en bländare på 2.8 att det är där den absoluta skärpan ligger där objektet är i fokus. Ofta ligger den bästa skärpan på 5.6, om man har en bländarskala från 2.8 – 22 . Om man dock använder en bländare inställd på 5.6 får man förstås ett förhållandevis kort skärpedjup. (Sjöstedt, 2000, s.28 - 29)

Exponering och ljus

Hur en kamera fungerar är precis lika i dagens läge som det var för hundra år sedan. Kameran är byggd som en ljustät låda, med ett objektiv i ena änden och en ljuskänslig film eller ett digitalt kort i andra änden. Ordet exponering hänvisar vanligtvis till den tid, och händelse av ljus som faller på ett fotokänsligt material. (Peterson, 2010, s.1415)

Ljusets kvalitet är en ytterst viktig ingrediens under en fotografering. Ljuset kan ha många olika effekter i en bild. Det kan vara hårt, mjukt, omslutande eller skarpt. Allt det här kan påverka effekten av bilden. Ljusets riktning i förhållande till motivet är en annan väldigt viktig sak att ta till vara på. Beroende på om ljuset kommer framifrån, bakifrån, underifrån eller ovanifrån påverkar det bilden och resultatet. Det viktigaste när man fotograferar är att våga experimentera för att komma fram till ett bra slutresultat. Man lär sig hela tiden genom att se de misstag man gjort i tidigare bilder. (McNally, 2009, s.36-37)

Medljus är det enklaste ljuset att fotografera i, men kan även anses vara det tråkigaste. Allting i bilden blir då utslätat och saknar något större djup. Sidoljuset i sin tur ger volym och form till motivet. Det ljuset anses även vara det allra bästa ljuset.

Risken finns dock att skuggor och högdagrar ger hårt resultat om ljuset är intensivt. Här måste man själv avgöra vad det är man vill framhäva i bilden och om man tänker exponera efter skuggorna eller högdagrarna, som är de ljusaste områdena i ett solbelyst område. Det ljus som däremot kan verka mest intressant är motljuset. Det har i sin tur

en tendens att ge djup åt bilden. Valörerna blir mjuka i skuggorna om man exponerar efter skuggorna. (Sjöstedt, 2000, s. 52-53)

Ett stort hål i bländaren släpper in mer ljus, medan ett litet hål betyder mindre ljus. Förutom själva ljusinläppet påverkar även bländaren skärpedjupet, dvs hur mycket av bilden som är skarp när man fotograferar. En stor bländare ligger vid talet 2.8 vilket betyder att mycket ljus släpps in i kameran, medan en liten bländare vid 22 släpper in betydligt mindre ljus. Varje bländaröppning är dubbelt så stor som den som följer efter. Bländaren står alltid i förhållande till tiden. Ex betyder 1/125 sekund att slutaren i kameran är öppen 1/125 sekund och släpper alltså även in ljus under den specifika tiden. (Sjöstedt, 2000, s.25)

Valet av exponering görs på grundval av tekniska övervägningar och subjektiva bedömningar, inställningen av exponering handlar alltså om att på ett ungefär bedöma hur vi uppfattar motivet i verkligheten. När man fotograferar i färg har exponeringen t.ex. stor inverkan på färgmättnaden. (Freeman, 2011, s.106)

ISO-tal

En kameras ISO berättar hur mycket ljus sensorn behöver. ISO-talet ökar man för att kunna arbeta med snabbare slutartider eller mindre bländare. Låga ISO-inställningar gör det möjligt att använda stora bländare eller långa slutartider i starkt ljus. Ju högre ISO-tal du använder, desto mer försämras kvaliteten i bilden. Bland dagens utbud finns dock kameror som är så pass moderna, att de erbjuder en utmärkt bildkvalitet trots ett högt ISO-tal. Det ISO-talet påverkar kvalitetsmässigt är att det kan uppstå brus vid höga tal. Bruset består i sin tur av ett slumpässigt mönster av pixlar vars färger inte överrensstämmer med verkligheten, och som därmed förstör bildens detaljrikedom. (Ang, 2012, s.102)

När man ställer in kamerans ISO-tal bör man därför eftersträva ett så lågt ISO-tal som möjligt, det minimerar bruset och ger de skarpaste och klaraste bilderna. Om man fotograferar i normalt dagsljus eller i andra bra ljusförhållanden gäller det att använda ISO 100. Ju högre ISO-tal man använder, desto sämre ljus kan man fotograferi i, som i sin tur kommer att försämra bildens kvalitet. (Kelby, 2009, s.181)

3.4 Bildens form

För att en bild ska fånga betraktarens intresse krävs alltid en viss teknik hos fotografen då bilden tas. Fotografen bör ha på klart vad det är han eller hon vill framhäva med sin bild. Om innehållet i bilden inte väcker en större uppmärksamhet hos betraktaren, kan man försöka sig på att väcka uppmärksamhet via bildens form. Samma gäller åt andra hållet. Ett starkt och engagerat innehåll kräver en neutral form av bilden, man vill knappast att formen tar över själva innehållet. För att förklara det här på ett bättre sätt kan man ta som exempel en tidningsnyhet. Viktiga nyheter kräver ett rakt språk som tydligt klargör den stora nyheten, medan mindre nyheter kräver mer engagemang och arbete av skribenten för att hålla kvar läsarens intresse. Hur en bild med en viss form blir till beror på fotografen. Ibland kan man lyckas skapa en vacker form av bilden medan man fotograferar, och i vissa fall görs formen via datorn. Det som krävs av fotografen i båda fallen är komposition samt teknik. (Segeholm, 2008, s. 52-53)

Många eftersträvar en sorts harmoni i sin bild. Det handlar ofta om att något i den ena kanten av bilden ska väga jämt med något i den andra kanten av bilden. För att uppnå det i en bild krävs det ofta att man beskär bilden på olika platser för att just skapa den sortens harmoni man är ute efter. Det mest harmoniska som existerar bildmässigt är det s.k. gyllene snittet. Det gyllene snittet är något som varit känt redan under antikens tid. Med gyllene snittet menas att en linje delas i två olika långa delar, på så sätt att den kortare delen förhåller sig till den längre delen på samma sätt som den längre delen förhåller sig till linjen i dess helhet. När grekerna byggde Parthenon på Akropolis i Aten på 400-talet f.kr. använde de sig just av de måtten. Bilder som bygger sig på gyllene snittet anses vara mycket vackra, harmoniska och välbalanserade, men kan ändå i längden bli rätt tråkiga. Dock är det viktigt när man fotograferar att man känner till gyllene snittet eftersom det ibland kan vara till ens fördel. (Sjöstedt, 2000, s.84-86)

Har man endast ett enda uppenbart huvudmotiv kan man låta det fylla hela bilden, men i andra fall måste man bestämma var i bilden huvudmotivet ska placeras för att framhävas bäst. Logiskt sätt kan många tänka att huvudmotivet ska placeras i mitten av en bild med lika stora ytor på alla sidor, och i vissa fall stämmer även det här. En mittplacering gör dock att bilden är väldigt förutsägbar, och vid upprepning kan det här även göra den lite tråkig. Ju mindre motivet man vill fotografera är, desto större betydelse har placeringen av det i bilden. En placering av motivet i mitten av en bild skapar ingen dynamisk spänning och gör därför bilden mer stabil, medan en placering

lite snett om mitten tenderar att få ett bättre samspel med miljön. Fotograferar man något som är i tydlig rörelse med en riktning som klart framgår, är det mest naturligt att låta det motivet vara påväg in i bilden snarare än ut ur den. Motiv som däremot "vänder" sig åt ett visst håll gör sig däremot bäst om de placeras utanför bildmitten, så att en del av vad motivet "ser" syns på bilden. (Freeman, 2011, s.24)

3.5 Bildens färg

Med tanke på hur länge kameran och fotografering funnits till, är färg en relativt ny del inom fotografering. Först under 1960-talet blev färgfoton tillgängliga för den breda massan, men alla var inte helt positivt ställda till utvecklingen. Kritiker och filosofer ansåg att färgfoto hade en större koppling än svartvita bilder till kommersialism som reklam och försäljning. Färger i en bild uppfattas olika beroende på vilka färger de omges av. Ex. tycks rött intill blått ha en annan karaktär än rött intill grönt. Färger har en tendens att framkalla reaktioner hos betraktaren, från rent fysiologiska till känslomässiga. Trots det är det väldigt få människor som kan förklara varför de tycker om och inte tycker om en viss färg eller färgkombination. "Varma färger" från gult till rött är besläktade, och detsamma gäller "kalla färger" från blått till grönt. (Freeman, 2011, s.109-110, 118-120)

Färger hör till en stor del av fotografens arbete eftersom man med hjälp av färger kan uttrycka känslor. Det mest kända fysiska färgsystemet är digitalfotografins RGBkanaler. Systemet beskriver en färg som en blandning av de tre grundfärgerna rött, grönt och blått. De mer intuitiva modellerna beskriver färg utifrån tre olika egenskaper. Den första är färgtonen (det vi vanligtvis kallar färg), den andra egenskapen är färgens mättnad (färgens intensitet), och den tredje egenskapen är färgens ljushetsgrad, även kallad valör. Genom att kombinera olika färgtoner kan man därefter skapa bilder med olika grad av "livlighet". Ex. har ett nöjesfält en hög mättnad av intensiva färger som drar uppmärksamhet till sig, medan de bleka pastelltonerna en gråmulen dag är mer lågmälda. Beroende på färgmättnad i bilden förändras känslan betraktaren får när bilden betraktas. Även olika ljushetsgrader spelar roll. Mörka nyanser förknippas lätt med något hotfullt, medan ljusare nyanser signalerar tryggt dagsljus. Som fotograf kan det även vara bra att känna till färgernas olika betydelse beroende på kultur. Rött betyder t.ex. lycka i vissa länder så som i Kina, men är en signal för fara i västvärlden.

Grönt räknas som paradiset färg i Mellanöstern, men är i delar av Sydostasien en symbol för döden och förruttnelse. Trots att kultur kan påverka hur en färg betraktas, finns det dock ur en psykologisk synvinkel vissa universella responser på färg. Trots att färgen röd kan betyda olika beroende på kultur är det ändå en färg som uppfattas snabbt i alla slags scener, oavsett kultur, medan blå nyanser alltid smälter lätt samman med bakgrunden i en bild. På grund av det här bör man därför ta i beaktande vilka färgkontraster man använder i sin bild, eftersom vissa färgkontraster ger ett mycket starkare intryck än andra. Om du vill lyckas med färgfotografin lönar det sig att alltid sträva efter att återge färger subtilt och med finesse. Hemligheten är alltid att hålla färgerna i balans. (Ang, 2012, s.40-43)

3.6 Bildens budskap

När man pratar om seende i fotografiska termer syftar man inte endast på saker man ser i en bild, utan även på hur man ser och tolkar dem. Nyckeln är att skapa bilder som andra bryr sig om och berörs av. Att tänka på när man fotograferar, är att fotografera något som berör en själv som fotograf. Man använder kameran som hjälpmedel, men man skapar fotografiet med ögat och hjärtat. Att fotografera sånt man själv bryr sig om och attraheras av, inspirerar i sin tur betraktaren. Att fotografera med hjärtat och få till visuella historier av det man älskar och bryr sig om är det förstra steget till att få någon annan att bry sig om ens bild. Om en bild är lyckad eller misslyckad, beror alltså inte på motivet utan på hur motivet uttrycks. (duChemin, 2010, s.11)

3.7 Bilden i fyra olika kategorier

I det här kapitlet har respondenten valt att skriva om fyra olika kategorier inom fotografering; den svartvita bilden, barnfotografering, det gyllene snittet och porträttfotografering. Detta för att respondenten ska kunna utföra de olika fotograferingarna och känna till vad man ska tänka på när man fotograferar någon av de olika kategorierna, vad som kännetecknar just den kategorin och hur man framhäver den valda kategorin i form av en bild. All teknik som används under en fotografering ger ett avtryck i bildens form och hur den uppfattas. Vad som däremot drar till sig

uppmärksamhet på "rätt sätt", ändras med årens gång, precis som vilken annan trend som helst. (Segelholm, 2008, s.58)

3.7.1 Den svartvita bilden

Konvertering från färg till svartvitt är en tolkningsprocess även om det kan göras helt automatiskt. Det finns inte en "rätt" svartvit version av en färgbild, däremot finns det många möjliga tolkningar. Allt beror på hurdan vision man som fotograf har och vilket budskap och vilken känsla man vill förmedla genom sin bild. När man konverterar en bild i färg till svartvit kan man genom att ändra färgvärdena påverka resultatet i bilden. Vid en normal gråskalekonvertering tilldelas färgernas intensitetsvärde utifrån deras upplevda ljusstyrka. Ex. kommer ett blått område i bilden att se mörkare ut än ett gult. (Ang ,2012, s.254)

Det finns en del motiv som ser helt fantastiska ut när de konverterats till svartvitt. Motiv med rik textur, intressanta former och kontrastrika mönster är de som ser extra bra ut på bild. En annan fördel av att använda sig av svartvita bilder är när färgerna inte känns helt rätt, som vid naturfotografering en gråmulen dag. En naturbild i svartvitt kan bli riktigt vacker och passar ypperligt för gråskalebilder eftersom man då inte behöver tänka på att undvika ex. en himmel som inte är tillräckligt färgglad och tjustig. (Kelby ,2009, s.193)

Som bekant tas bilder endera i färg eller i svartvitt, i vissa fall även i någon färg där i emellan. Svartvita bilder kan i många fall vara väldigt praktiska. Ex. kanske inte alla motiv känns helt rätt i färg, kanske färgerna i bilden skär sig eller så är nyanserna för lika, då kan det vara bra att prova på en svartvit bild. Färger kan vara vackra, men de kan också verka distraherande för strukturen i bilden, högdagrar och skuggor som kanske är just det du vill betona. Svartvita bilder anses även mer konstnärliga, det är något som inte i dagens värld längre associeras med verkligheten. Att fotografera svartvita bilder ger också fotografen en utmaning och chans att utvecklas, vilket är bra. Bemästrar man både att fotografera i färg och i svartvitt fördubblas även chansen att få till en bra bild. (Barr,2011, s.32-33)

3.7.2 Barnfotografering

När man fotograferar barn är det bästa alternativet att fotografera från deras nivå, alltså att man som fotograf sitter eller t.o.m ligger ner. Nyckeln till att ta lyckade bilder av barn är att låta barnen göra det som faller dem mest naturligt. Om man som fotograf försöker styra barnets beteende kommer det troligtvis att resultera i motsträvan eller i värsta fall ett vredesutbrott. Om man vill bli duktig på barnfotografering finns det några knep man kan ta i beaktande. Det första är att börja fotografera barn som är ens egna, någons släkting eller nära vänners barn. När det kommer till fokusering kan manuell fokusering vara ett alternativ under barnfotografering, eftersom barn sällan hålls stilla särskilt länge. Även fotografering med blixtn är något man som barnfotograf kan försöka undvika. Blixten har en tendens att distrahera barnet, prova istället med att fotografera i ett bra ljus eller med ett eventuellt högre ISO-tal. (Lackey,2011, s.56; Ang ,2012, s. 122)

När det kommer till barnfotografering kan det vara rätt svårt att få barnet att posera så som man önskar. Är det dock möjligt finns det några saker man som fotograf kan ta i beaktande vid ett sånt tillfälle. Det första är avståndet. Om man fotograferar flera personer kan avståndet som ser lagom ut i verkligheter kännas allt för stor i ett foto. Flyttar man dem närmare varandra ger det mer närhet och värme till bilden. När det kommer till barnposering ska man försöka använda sig av så naturliga poseringar för barnet som möjligt. Barnet kan t.ex. luta sig mot en vägg, ett träd eller något annat föremål. Oavsett om barnet sitter ner med knäna mot bröstet, ligger på mage eller korsar armarna är det här poseringar som är vardagliga ställningar för ett barn, och som man i fotograferandets ögonblick bra kan använda sig av så att bilden inte känns för stel. (Lackey, 2011, s. 62)

Ljuset spelar också en stor roll, speciellt när det kommer till att fotografera barn och andra porträtt. Det vanliga felet många gör är att tända alla lampor i huset för att få så mycket ljus som möjligt. Det bästa ljuset kommer från fönstret, vilket betyder att lampans sken konkurrerar ut det bästa ljuset man som fotograf kan använda sig av. Släck därför lamporna och fotografera barnet så nära fönstret som möjligt för att uppnå ett vackert jämnt ljus. Leta efter stora fönster i huset och ändra om möbleringen om så behövs. Har man problem med starkt solljus som strålar in genom fönstret kan man hänga upp tunna vita gardiner för att dämpa ljuset, resultatet blir fantastiskt. Förutom det vackra ljuset naturen bidrar med till bilderna ger det ljuset även det lilla extra till

bilden. Är barnet riktat mot fönstret där ljuset kommer in glittrar ögonen vackert och får liv. Det här beror på ljuskällans reflektion, lagom stora ljuskällor ger perfekt storlek på glittret som syns i ögonen. (Sjöberg, 2014, s.12-14)

Fotar man riktigt små barn är det detaljerna man ska fokusera mest på. Kanske barnets goa runda lår, vecken på magen eller hårvirveln på huvudet – unika detaljer helt enkelt som varje förälder älskar och som man som fotograf gärna inte ska missa att fånga på bild. Man kan satsa på detaljbilder vid såna här fall, som att be föräldern hålla i barnets fötter för att visa storleksskillnad eller se om barnet greppar tag om förälderns finger, det ger en extra mysig känsla till bilden som är omtyckt av många. Det viktiga är att bilderna hålls rena och fina och att fokuset är på det lilla underverket. Har man tillgång till att använda sig av en kamera där bländaren är justerbar är det att överväga. Genom att använda sig av låga bländartal blir bakgrunden suddig och fokuset hålls på barnet. Det ger en mjuk känsla till bilden. (Sjöberg, 2014, s.20,30)

Ska man fotografera syskon kan det alltid vara en utmaning, speciellt om det är några års skillnad mellan barnen. Att förbereda sig väl innan fotograferingen börjar är alltid en fördel. Hitta det rätta ljuset och en passande plats. Om det äldre barnet sätter sig i en stol är det t.ex. ett bra tillfälle att lägga babyn i barnets famn. Eftersom barn ogärna är stilla en längre stund är det bra att variera ställningarna och att vara snabb. Försök få till en närhet i bilden som bidrar till en harmonisk och mysig känsla. (Sjöberg,2014, s.56)

3.7.3 Det gyllene snittet

Det gyllene snittet är det som ger en bild balans och harmoni. Redan i antikens Egypten och Grekland upptäckte man detta. Med gyllene snittet menas att objekt som är ordnade så att förhållandet mellan den mindre och den större delen är detsamma som det mellan den större delen och helheten vilket ger ett perfekt balanserat intryck. I sifferbeskrivning är alltså den mindre delen ca 61,8 procent av den större, men kan även uttryckas som att den större delen är 1,618 gånger längre än den kortare. Det här förhållande går att upptäcka överallt i naturen i proportionerna hos snäckskal, fjärilsvingar och blombblad. Men det är inte bara i naturen det gyllene snittet syns till.

Ansikten och kroppar som uppfattas som klassiskt vackra är också upplagda efter det gyllene snittet. (Ang, 2012, s. 30-31)

När man fotograferar och vill skapa en känsla av harmoni och balans behöver man dock inte använda sig av uträkningar och mått. En regel för att få till gyllene snittet i en bild är att tänka bilden som ett rutnät som delar bilden i nio lika stora rutor, det här kallas för att använda sig av den berömda tredjedelsregeln. (Ang, 2012, s.30-31)

Med tredjedelsregeln menas alltså att motivet man ska fotografera är placerat utanför bildens mitt. Eftersom man i tredjedelsregeln använder sig av ett rutnät av nio lika stora rutor, ska man placera motivet i någon av skärningslinjerna mellan dessa rutor för att skapa en balans i bilden. (Lackey,2011, s.85)

Genom att känna till gyllene snittet, kan man räkna ut var åskådaren kommer att fästa sin blick allra först när personen i sig ser på en bild. En enda punkt i bilden placerad på rätt ställe, behärskar hela ytan. Den bästa placeringen av denna punkt är i ett kryss som bildas av gyllene snittets proportioner. Vilken form punkten har spelar ingen roll, oavsett om den består av geometriska former eller helt oregelbundna. Den behöver heller inte bestå av endast en enhet, utan kan bildas av flera enheter som resulterar i denna punkt. (Sjöstedt, 2000, s.84-86)

3.7.4 Porträttfotografering

Inom fotografering är det människor som är det överlägset populäraste motivet att fotografera, så kallad porträttfotografering. Orsaken till det är främst för att inga egentliga regler för den typ av fotografering finns. Vare sig det gäller att fotografera en eller flera människor är det fritt fram att experimentera med miljöer och platser, inställningar och ljus. Nyckeln till en lyckad fotosession är dock samarbete. Det viktiga i ett porträtt är att tänka på miljön eller bakgrunden i bilden. Fotograferar man en person med en ren bakgrund, har betraktaren av bilden endast personens ansiktsuttryck, gester och kroppspråk att gå efter. Personen i bilden är i total fokus.

(Ang, 2012, s.116-117)

Trots att få regler finns inom porträttfotografering finns det vissa knep som underlättar då man vill få till en önskad bild. Ett vanligt fel många amatörfotografer gör är att de lämnar ett stort avstånd mellan den fotograferades huvud och bildens övre kant. För att

få till ett harmoniskt porträtt bör den fotograferades ögon finnas ungerfär i fotots översta tredjedel. Ett annat alternativ som tar den här regeln snäppet längre är att beskära bort en del av hjässan. Det kanske låter konstigt men faktum är att det är en mycket ofta använd teknik som kan ge ett högst tilltalande resultat. Det viktigaste är att skapa balans i bilden. (Kelby, 2009, s.72,82)

Fotograferar man ett porträtt av en människas profil är det viktigt att hålla kameran vågrät, det vill säga att bildens bredd är längre än bildens höjd. Om personen som fotograferas riktar blicken till vänster och bilden är avlång, kommer det i sin tur att ge en tendens av att personen ser inklämd och ihoptryckt ut. Fotograferar man däremot bilden i vågrätt läge ger det en vision av att personen riktar blicken längre bort och mot något som kanske inte syns till i bilden eftersom mer utrymme skapas. (Kelby, 2009, s.77)

Under porträttfotografering kan man med ljusets hjälp få betraktarens blick att dras till en speciellt önskad punkt. De flesta brukar belysa hela motivet med samma ljus, men vill man skapa ett porträtt som leder betraktarens ögon dit man själv vill, kan man belysa motivet så att det mesta av ljuset faller på ansiktet för att sedan gradvis tonas bort mot fotots underkant. Det kommer att göra bilden mer intressant och betraktaren kommer i sin tur att fästa blicken på det mest väsentliga i bilden. (Kelby, 2009, s. 86)

Det bästa ljus man kan använda sig av under en porträttfotografering är fönsterljus. Ju större fönster desto mjukare ljus. När man använder sig av fönsterljus ska man placera personen så att ljuset träffar från sidan och bildar mjuka skuggor på ansiktets andra sida, den sida som är inåt mot rummet vill säga. Ungefär två meter från fönstret brukar ge ett vackert ljus som mjukt sveper runt motivet utan att skapa för starka skuggor eller kontraster. När man som fotograf använder sig av fönsterljus som ljuskälla i ett porträtt bör man själv stå eller sitta alldeles i närheten av fönstret, kameran är då riktad från fönstret något snett inåt mot rummet. (Kelby, 2009, s.8889)

Om man har en större grupp människor att fotografera på samma gång kommer det automatiskt att bli lite knepigare. Det viktigaste med en gruppbild är att allas ansikten syns, vilket kan vara relativt svårt att uppnå ifall man som fotograf står på samma nivå som gruppen. För att minska risken av försvunna ansikten kan man använda sig av en stege eller stol och fotografera människorna snäppet ovanifrån, därmed tittar alla uppåt vilken minimerar risken för att någon försvinner ur bilden. En annan sak att tänka på när man fotograferar fler personer än att tiden är ens fiende. Det viktigaste här är att knäppa några bilder så fort gruppen är samlad. (Kelby, 2012, s.10)

4 Tidigare forskning

I detta kapitel redogör respondenten för tidigare forskning som understöder ämnet. Respondenten har sökt vetenskapliga artiklar på databasen DIVA, theseus och Google Scholar. Sökord som använts i undersökningen är kamera, bildens budskap, fotografi, camera, photography, barnfotografering. Tidigare forskning hittades ur alla tre.

Karlsson (2007) har i sin forskning undersökt människans förhållande till det privata fotografiet, både genom att ta i beaktande varför människor väljer att fotografera men också hur och vad som representeras i fotografiet. Karlsson använde sig i sin undersökning av intervjupersoner uppdelade i nio par, alla i olika ålderskategorier. Detta för att inte fokusera på en viss åldersgrupp utan på undersökningens resultat som en helhet och hur människor fotograferar sin vardag. Resultatet av undersökningen visade på att största delen av de personer som blivit intervjuade ansåg att minnen står för det allra viktigaste och betydelsefulla i ett fotografi. Två personer beskrev att man inte kommer ihåg något alls utan kort medan en annan i undersökningen ansåg att det är omöjligt att skilja på begreppen minne och fotografi.

Liljefors (2013) undersöker i sitt examensarbete hur det är att växa upp med fotografiska medier idag som det sociala nätverket instagram, samt hur de unga upplever och värderar bilder på instagram och i skolan. Liljefors använder sig i undersökningen av intervjuer, fotografier från instagram samt fotografier tagna som skoluppgift. Liljefors har även under undersökningens gång använt sig av observation på instagram för att bilda sig en uppfattning om vad instagram kan användas till. I undersökningen använder sig Liljefors av fem ungdomar som alla är aktiva användare av instagram och som studerar Fotografisk bild på gymnasiet. Hur ungdomarna upplever och värderar bilder på instagram och i skolan skiljer sig i gruppen. Resultatet visar på att en av personerna anser att bilder på instagram och bilder tagna i skolan är likvärdiga, medan en annan anser att bilder som personen laddar upp på instagram har en mer dokumenterande funktion medan de bilder som tas genom skolan är mer genomtänkta estetiskt sätt utifrån ideér och framhåller även att det är en skapande process. En tredje person i undersökningen påpekar även att genom instagram blir personen ännu mer intresserad av fotografering eftersom det är tillgängligt att fotografera hela tiden, vilket leder till ett större intresse av fotograferandet överlag. Avslutningsvis skriver Liljefors att bildskapande för henne handlar om ett sätt att kommunicera, och tror därför att

ungdomarna har en stor nytta av att använda sig av bild och ord via instagram för att kommunicera med varandra.

Karlsson (2010) har i sitt examensarbete undersökt skillnaden på den analoga och den digitala fotoprocessen, trots att de båda i slutändan resulterar i samma sak; ett fotografi. I sin undersökningen jämförde Karlsson kvalitéerna på slutresultatet av de båda fotoprocesserna. För att Karlsson skulle förstå de båda processerna väl och för att kunna studera bilderna utifrån de båda teknikerna, valde hon att själv bygga en hålkamera från grunden samt att fotografera med en digital kamera. Undersökningen resulterade i några analogt tagna bilder som Karlsson inte var fullkomligt nöjd med. Genom sin undersökning fick Karlsson dock större förståelse för kamerans uppbyggnad, och hur en liten förändring i uppbyggnaden kan göra stor skillnad för resultatet. Karlsson poängterar även att inom den analoga fotoprocessen krävs noggrannhet och skicklighet, medan vem som helst kan använda sig av en digital kamera och skapa fina bilder. Jämfört med att fotografera med en analog kamera har man så många fler möjligheter när man fotograferar digitalt och kan manipulera bilderna till den oändliga och på så sätt få full kontroll över fotograferandet, vilket helt enkelt inte är möjligt när man fotograferar analogt.

Bergdahl-Gustafsson (2012) har i sin fältstudie undersökt hur förskolebarn, med hjälp av en digitalkamera, kan berätta om sin vardag, sina undersökningar och upptäckanden av förskolans vardagsmiljö. Bergdahl-Gustafssons syfte med undersökningen är att ge barnen en chans att få sin röst hörd, samt att bidra till ökade kunskaper om barns vilja och förmåga till tänkande, berättande och kultur- och kunskapande. Resultatet i Bergdahl-Gustafssons undersökning visade tydligt på att barnen skapat en ny förståelse för vardagen, en djupare kunskap. Undersökandet, upptäckandet, experimenterandet men även leken och prövandets barndom blev till när barnen själva tog befälet över vad som skulle visas och berättas. Under forskningen skapade barnen en kunskap, både för sig själva och för andra. Ljuset, skuggorna och färgerna på förskolan upptäcktes på ett nytt sätt när barnen tog befäl över kameran, och miljön gav därmed en helt ny betydelse för barnen. Trots att ålderskillnadet inte var speciellt stor på barnen i undersökningen, hade barnen redan utvecklat olika personliga sätt att fotografera, berätta om och viljan att presentera sina bilder och resultat på.

Clack (2014), har i sin forskning undersökt hur byggnader och deras arkitektur framställs i ett fotografi. Syftet med undersökningen är att ta reda på om arkitektens arbete och vision verkligen kan återspeglas från verklighet till fotografi. I undersökningen är det byggnader av Alvar Aalto som dokumenteras av Clack. Hem som fotograferas till t.ex. tidningar görs ofta om för att sända ut ett varmare och ett mer välkomnade intryck. Möbler tas bort eller flyttas på, bilderna redigeras i efterhand för att få ett varmare ljus etc. Clack valde dock att fotografera verkligheten, utan finjustering och förändring av miljön. Clack poängterar även att han genom det vill skapa en bild av verkligheten, något alla kan relatera till, istället för att förfina miljön. I sin undersökning skriver även Clack att Aaltos avsikt var att skapa hem människor kan leva sina liv i, inte hem som bara presenterar hans arbete och talang. I resultatet av Clacks undersökning har han försökt skapa en balans mellan arkitektens arbete och livet som levs i de privata byggnaderna. Clack skriver att han genom sin undersökning känner att han lyckats fånga Aaltos arbete och vision på ett vackert sätt, samtidigt som bilderna återspeglar verkligheten. Clack vill genom sina bilder skapa en känsla hos betraktaren, oavsett om det är för Aaltos arkitektur eller mysteriet kring vem människorna som bor i byggnaderna egentligen är.

Lindberg (2014) har i sin undersökning forskat kring betydelsen av mobilkameran och kameraalbumet som visuellt medium bland gymnasieungdomar. Lindberg försöker i sin undersökning ta reda på hur elever ser på bilder och bildkommunikation, visuella identiteter och visuella kommunikationsredskap. I sin undersökning intervjuade Lindberg nio ungdomar, sex tjejer och tre killar för att försöka få svar på sina frågor. Undersökningens resultat tyder tydligt på att sociala medier är en naturlig knutpunkt för ungdomarna i fråga, eftersom det är där resten av umgängeskretsen befinner sig. Är man inte där, finns man inte helt enkelt. Hela tiden utforskas nya områden att dela med sig av sina bilder på, så som på Facebook, instagram och snapchat. Genom att fotografera bilder av sig själv, så kallade selfies, kan man därmed understryka att man varit på en viss plats och att man faktiskt finns för andra att se. Resultatet på undersökningen visar också på att kameraalbumet fungerar för ungdomarna som en viss identitet, med minnen och händelser samlade på. Bilderna som sparas i ungdomarnas kameraalbum är bilder som förmedlar en viss känsla, gärna då även något man kan förknippa sig med och som man blir glad över och därmed gärna delar med sig av till sina vänner, så att de i sin tur kan känna av samma känsla. Forskningens resultat

tyder tydligt på att bilder är ett sätt att kommunicera genom, att skapa sig en identitet på och ett sätt att sprida en viss känsla till sina medmänniskor.

Lauffs (2013) , har i sin studie behandlat pressfotografers inställning till bildbehandling, hur de motiverar de åtgärder de säger sig vidta samt hur de anser att bildbehandlingen påverkar bildens trovärdighet. I sin undersökning har Lauffs använt sig av att djupintervjua fem pressfotografer, som även alla fått som uppgift att enskilt och personligt bestämma hur en bild bör justeras och redigeras. Alla fem intervjupersoner ansåg att bildbehandling inte alltid är nödvändigt av estetiskt visuella skäl, utan av publiceringstekniska skäl. En bild redigeras för att mottagaren lättare ska kunna ta till sig det väsentliga i bilden, genom att t.ex. flytta fokus mellan objekt i bilden för att förtydliga och/eller förstärka bildens budskap. Trots att intervjupersonerna är eniga om syftet med bildbehandling, skiljer de sig åt i åsikten om vilka åtgärder som bör vidtas i processen. Några anser t.ex. att bildebehandlingen lätt övergår till bildmanipulation om pixlar raderas eller flyttas i bilden. Trovärdigheten i bilden påverkas beroende på den kontext ett budskap tillkommer i. T.ex. i vilket medium bilden i fråga publiceras, men också var i detta medium bilden publiceras. Majoriteten av intervjupersonerna anser dock att en behandlad bild är mer trovärdig än en originalbild, så länge bildbehandlingen utförs av någon kvalificerad person. Orsaken är då att man kan justera bilden i efterhand så att den mer liknar verkligheten som fotografen upplevde när bilden togs. Slutresultatet av undersökningen visar på att varje fotograf själv väljer vilka åtgärder de vidtar i bildbehandlingsprocessen. Alla intervjupersoner är dock eniga om att till det journalistiska uppdraget hör att inte vilseleda läsaren, och att så ärligt och sanningsriktigt som möjligt förmedla bildinnehållet.

Sammanfattningsvis kan man säga att fotografering och bilder har en stor betydelse för människan, inte bara som ett sätt att kommunicera genom, men även som ett sätt att utveckla sin personliga identitet på och att minnas något som en gång varit. Karlsson (2007) skriver t.ex. att minnen och händelser är något som är det allra mest betydelsefulla i en bild, utan fotografier att se tillbaka på glömmar man lätt det som en gång varit. Lindbergs (2014) och Liljefors (2013) resultat av sin undersökning ger liknande svar, ungdomarna använder sig av sociala medier för att visa att de finns, och för att dela med sig till andra om var de är och vad de gör. De har därmed tillgång till att ta bilder när som helst och överallt, vilket är en stor del till att intresset för fotografering utvecklats. Att fotografering är ett sunt sätt för människan att se på världen med nya

ögon understryker Bergdahl-Gustafsson (2012). Trots att hon i sin undersökning använde sig av förskolebarn, lärde de sig att upptäcka och uppskatta nya områden genom att utveckla en kunskap inom fotografering. Ålder och kameramodell som Karlsson (2010) forskat kring, ska alltså inte sätta stopp för ens vilja att fotografera. Huruvida man sedan vill försöka återge verkligheten som Clack (2014) gjort i sin undersökning, eller försöka sända ut ett budskap som Lauffs (2013) forskat kring, är upp till var och en.

5. Undersökningens genomförande

I det här kapitlet kommer respondenten att skriva om de olika metoderna som hon valt att använda sig av i undersökningen. Datainsamlingsmetoderna som har använts i den här praktiska undersökningen är fotografering och dokumentstudier. Som dataanalysmetod användes bildanalys.

5.1 Fotografering

För att vara en bra fotograf krävs inga dyra kameror eller en stor mängd fotografisk utrustning. Det som avgör resultatet av bilderna har att göra med hur fotografen förhåller sig till det utvalda motivet, samt vilka olika färdigheter och viktiga beståndsdelar i kompositionen som används. Många kan känna att fotografer har en viss inneboende förmåga att ta fantastiska bilder, den här förmågan har att göra med passionen och intresset fotografen känner för sina utvalda motiv. Dock går det inte att undgå att ju mer bekant man är som fotograf med tekniken, desto bättre kommer resultatet därefter att bli. (Hedgecoe 2000, s. 7-8)

Inom fotografering finns det några klara s.k. "budord" man kan gå efter för att förbättra sina bilder. Det första är ljuset. Bilder skapas genom att man utnyttjar ljuset till sin fördel, för att skapa något intressant och leka runt med alla möjligheter ljuset kan bidra till bildmässigt. Det andra budordet är att inställningarna lägger nivån för hur bra resultatet kommer att bli. Lätt kan man redigera små brister i efterhand, men ju bättre och mer passande inställningar man har när bilden tas, desto mindre jobb kräver bilderna i

efterhand. Den tredje saken att ta i beaktande är "chimping", vilket i engelskan är en förkortning av "checking image preview". Det här är en egenskap som många kameror i nutid har, vilket är en fördel om man som fotograf vill gå igenom bilderna och hur de ser ut på plats, då har man även möjlighet att göra justeringar och ta extra bilder om så behövs. Dock är det lätt hänt att det går mer tid åt att kolla på tagna bilder än att faktiskt fotografera. Man ska därför alltid försöka att gå igenom bilderna när den minsta chansen för att man missar något intressant att fotografera finns. Det fjärde budordet är att raderad betyder borta för alltid. Lätt händer det att man raderar bilder som i ens egna ögon ser ut som misstag eller för att helt enkelt göra mer plats på minneskortet. Dock bör man ha i baktanke att genom att studera gamla bilder som man är mindre nöjd med har man lättare att fokusera på vilka områden man som fotograf bör utvecklas inom. Nästa steg är bildbehandlingen. För varje steg i bildbehandlingen sjunker kvaliteten och information går förlorad. Arbeta därför alltid med en kopia av originalet så att originalbilden finns till hands om man så behöver den. Sjätte budordet är att anpassa fotograferingen efter den upplösning bilden behöver i efterhand. Kompaktkameror ger utmärkta resultat för webben, medan DSLR-kameror är onödigt avancerade för nätet. Det åttonde budordet gäller alla som sysslar med bildredigering. Datorns bildskärm är hjärtat i den digitala fotografins universum, därför är det viktigt att ha en skärm med bra kvalitet och med de rätta inställningarna. För att kunna bedöma och behandla bilder på rätt sätt krävs det att bilderna på skärmen har samma färger som de din kamera fångat. En bra bildskärm kan därför göra en enorm skillnad för din fotografering genom att visa dina justeringar korrekt. Det nästista budordet är att fotografering finns till för vem som helst, när som helst. Till skillnad från många andra hobbyer kan fotografering idkas av vem som helst, oavsett ålder. Endast fantasin lägger gränser, och hur villig man själv är att uttrycka sig och dela resultatet med andra. Det sista budordet är att respektera motivet. Man ska vara rädd om sakerna som man fotograferar, oavsett om det gäller vilda växter, människor eller djur. (Ang, 2012, s.16-19)

När man fotograferar är det också viktigt att man utmanar sig själv som fotograf. Ett alternativ är att försöka hitta nya kameravinklar att använda sig av, att röra på sig och fotografera motivet från olika håll och vinklar. Trots att bilderna kanske inte blev exakt som man tänkt sig gör det inget. Man lär sig av både sina egna men även andras misstag, vilket gör att man hela tiden har möjligheten att utvecklas som fotograf. (Sjöstedt, 1989, s.15)

5.2 Dokumentstudier

När man använder sig av dokumentstudier är det viktigt att man har klart för sig vilken typ av källa eller dokument man använder sig av. Det vanligaste källmaterialet är skrivet eller tryckt men dokumentstudier kan även röra sig om analys av film, video, diabolbilder etc. Eftersom det ständigt sker en teknisk utveckling kan information idag även bevaras på andra sätt. Dokument kan idag även betyda bandupptagningar och fotografier. Dokument finns att hitta bland både privata och statliga arkiv eller samlingar idag, det beror helt på vad man som forskare vill undersöka. Vid dokumentstudier krävs ändå en viss källkritik. När man använder sig av dokumentstudier är det därför viktigt att veta när och var dokumentet tillkommit. (Bell 2006, s. 125; Patel & Davidson 1994, s. 54-55)

När man använder sig av dokumentstudier som metod observerar man inte det sociala agerandet direkt, utan studerar produkter av agerandet som ex. handskrivna eller tryckta redogörelser. Man kan genom dokumentstudier t.ex. undersöka vad som hänt i det förflutna. Ett kännetecken för dokumentstudier och även en svaghet hos dem är att materialet är fastlagt. När man använder sig av dokumentstudier är det viktigt att hitta den mest relevanta informationen. Det gör man genom att ex. leta efter den senaste litteraturen av en viss händelse, eftersom tiden kan ha påverkan på hur relevant informationen faktiskt är. (Andersen, 1994, s. 73-74)

5.3 Bildanalys

Oavsett om det gäller en bild eller en text är det ett s.k. "kodat språk" som använts. En text består av bokstäver, ord och meningar, medan en bild består av streck, figurer, former eller eventuellt färger. Vi avläser bilder genom att försöka hitta ett budskap, ett sorts kodat teckensystem. Vi vet t.ex. hur verbalspråkets tecken för en man kan se ut i ett bildspråkligt uttryck. (Borgersen & Ellingsen, 1998, s. 12)

Bilder i sig kan aldrig kategoriseras som meningslösa, det sitter i betraktarens fantasi och öppenhet hur en bild ska tolkas. Som betraktare av en okänd bild kan det vara svårt att förstå sig på vilket budskap bilden har, och varför fotografen just tagit den bilden. De flesta bilder som tas för att påverka betraktaren åt ett speciellt håll förväntar sig även

tillbaka en viss tolkning av bilden. Ibland anses t.o.m fotografisk skicklighet vara förmågan att så långt som möjligt kontrollera betraktarens tolkning av bilden. Det är de bilderna som anses vara "bra" bilder, eftersom det är en bild som förmedlar det budskap fotografen tänkt sig. Som en vanlig semesterfotograf kan man därför ibland känna frustration över bilderna man tog om de inte avspeglar känslan som faktist fanns till under semestern. Nyckeln till att framhäva det man vill i sina bilder, är att få betraktaren att fokusera på det och endast det i en bild. På det här sättet stänger fotografen ut eventuella tolkningar som kan dyka upp av betraktaren. (Segeholm 2008, s. 70-73)

När man analyserar bilder analyserar man även sig själv. I analyserandet av en bild måste man ta till ord, och dessa tillhör ett helt annat språk än det visuella. På ett sätt översätter man bilden till text efter ens egna uppfattning och tolkning. När man analyserar en bild sönderdelar man bilden, för att bättre kunna förstå och beskriva delarna och deras relation till varandra och till helheten. De som arbetar med bilder måste analysera djupare än att bara konstatera att en bild är bra eller dålig. De måste kunna avgöra om bilden har kommunikativ kraft eller ej. Bildanalys blir därför nödvändig i all bildkommunikation där man funderar kring frågor som vad som uppges i bilden, hur fotografiets inre kontext är uppbyggt, vilka retoriska grepp som används samt vem sändaren är, vem bilden vänder sig till och vilket syfte bilden har. Genom att besvara frågor som dessa kan man få en större förståelse för bilden som helhet. (Bergström, 2012, s.210)

5.4 Undersökningens praktiska genomförande

Respondenten valde sin undersökning efter eget intresse men även för att kunna hjälpa andra fotointresserade med att få till en önskad bild. Efter att undersökningens tema var valt var det dags att planera vad i undersökningen som skulle tas upp. Fotografering är ett väldigt brett område och kan därför riktas in på flera håll. Med arbetets rubrik i baktanke valde respondenten att skriva om och själv ta bild på fyra olika kategorier bland fotografering som respondenten känner att flest människor har nytta av. Bildernas uppbyggnad och känslan i bilden är det som spelar roll, inte bara kamerans funktion och diverse objektiv. Respondenten valde därför att fotografera och göra en inspirationsbok av elva bilder som hänvisar till de fyra olika kategorierna; den svartvita bilden, barnfotografering, gyllene snittet och porträttfotografering. Orsaken till att

respondenten valde ut de fyra väldigt olika kategorierna är för att ge en större kunskap till läsaren samt till sig själv om hur man lyckas med en sådan bild och vad man ska tänka på. Till de här bilderna krävs inte en dyr kamera och flera objektiv, därför kände respondenten att just de här fyra kategorierna lämpade sig allra bäst i undersökningen. Motiven för de olika fotograferingarna valde respondenten ut efter vad som fanns till hands. Den svartvita bilden är tagen i Fotofabrikens studio, där respondenten fotade gravidbilder på sin syster och hennes barn. De andra kategoriernas bilder är tagna i den fotograferades hem.

Att fotografera barn är alltid en utmaning eftersom många faktorer spelar roll. Barn har en egen vilja, vilket betyder att det vid några planerade tillfällen inte helt enkelt gick att fotografera. P.g.a just detta valde respondenten redan från första början att använda sin systers barn som motiv, vilket gav fler chanser att få till en bra bild och det underlättade såklart själva arbetsprocessen. Många av fotograferingarna som gjordes tog plats i barnets egna hem, vilket hade både positiva och negativa sidor. De positiva var att barnet kände sig trygg i sin egen hemmamiljö, samt att respondenten som fotograf kände till den miljön och på förhand visste vilka platser de olika fotograferingarna skulle utföras på. Respondenten kände även till de bästa ljuskällorna i huset, vilket underlättade under fotograferingarna. De negativa sidorna under arbetsprocessen var att barnen inte alltid var speciellt intresserade av att fotograferas. Gärna ville de titta på tv, äta eller leka. Därför gällde det att vara snabb som fotograf och ta bilderna i så snabb fart att barnen inte blev uttråkade, och det i sig var en av de största utmaningarna.

För varje kategori valde respondenten att ta två bilder som exempel, för att sedan sammanställa de bilderna i form av en inspirationbok, samt förtydliga varför de bilderna följer reglerna och hur respondenten tänkt. För att skapa en röd tråd i bilderna valde respondenten att fotografera barn som motiv i alla bilderna. Genom att använda sig av liknande motiv kan man därmed se om bilderna skiljer sig från varandra utifrån kategorierna, trots att motiven är nästan de samma.

När bilderna var tagna gick respondenten igenom dem och valde ut de bilderna som bäst lämpade sig för de olika kategorierna. Bildernas ljus och kontraster justerades och framhävdades i Lightroom. Därefter sammanställdes bilderna i resultatredovisningen och tolkningen, utöver det gjordes en inspirationsbok via Ifolor där elva bilder sammanställdes från de olika fotograferingarna. Respondenten valde att använda tre bilder till inspirationboken i kategorierna; den svartvita bilden, barnfotografering och

porträttfotografering för att ha fler exempel att dela med sig av och fungera som inspiration. I kategorin det gyllene snittet användes i inspirationsboken de två bilderna som presenteras i arbetet.

6. Resultatredovisning och tolkning

I detta kapitel kommer respondenten att presentera resultatet av de fyra olika fotograferingarna i form av åtta bilder som respondenten själv tagit. De olika kategorierna presenteras var för sig i den ordning som de hittas i inspirationsboken och den teoretiska grunden; den svartvita bilden, barnfotografering, det gyllene snittet samt porträttfotografering. Resultatredovisningen och tolkningen tas upp i samma kapitel för att läsaren lättare skall förstå resultatet. Resultatet baseras på bildanalys som tas upp i metoder, men också på respondentens egna uppfattning om hur de olika valda kategorierna framhävs genom bilderna. Bilderna redovisas till sist i varje kapitel, så att läsaren ska få en förståelse för hur respondenten har tänkt under varje fotografering och sedan ha möjlighet att själv tolka bilderna.

6.1 Den svartvita bilden

De svartvita bilderna är tagna i Fotofabrikens studio. Respondenten valde att fotografera den svartvita bilden i studio med hjälp av blixtar för att förtydliga skuggor, kontrast och former. Modellerna på bild är respondentens syster och hennes son. Respondenten valde att inom den här kategorin försöka skapa en känsla i bilden, dvs. kärleken och bandet mellan en mor och sitt barn. I den här kategorin har respondenten valt att göra en mer beskrivande helhet av de båda bilderna samt hur respondenten har utnyttjat form och posering för att skapa den önskade känslan i bilden.

Pojken i första bilden håller i moderns händer samtidigt som man anar en ögonkontakt mellan dem. För att inte göra bilden för tydlig lämnades moderns huvud bort, det ger betraktaren en chans att själv skapa en berättelse kring bilden.

Moderns slutna händer kring pojken representerar bandet mellan en förälder och sitt barn, och tillsammans omsluter de den gravida magen som tydligt syns i bilden. Tack vare de ljusa delarna i bilden lägger ögonen automatiskt fokus på det fotografen vill

förmedla, medan bakgrunden är mörk. På första bilden är det pojkens ansikte som är ljusats, vilken gör att åskådarens blick automatiskt faller på den punkten i bilden för att sedan leta sig vidare till magen och därefter händerna.

På den andra svartvita bilden är kontrasten väldigt stor. Bakgrunden är svart och så även modellens kläder. Det som i bilden framhävs allra mest pga. ljuset är magen, och modellens hand som vilar på den. Kelby (2009) skriver att man med hjälp av ljuset kan leda betraktarens öga dit man vill, vilket är något respondenten valde att utnyttja i de svartvita bilderna. För att skapa form och struktur i bilden håller modellen upp sin högra arm bakåt, för att skapa en mer intressant bild och för att det mest relevanta i bilden ska synas, vilket i det här fallet är magen. Det här bildar även en kontrast mellan den något kantiga armen och den runda magen. Respondenten valde att helt lämna bort modellens ansikte så att åskådaren ska få en chans att skapa en egen uppfattning utan ansiktsuttryck. Respondenten försöker därmed bevisa att en bild utan ansiktsuttryck eller färger kan bli intressant med hjälp av kontraster, skuggor och intressanta former. Inställningarna som användes under den här fotograferingen var ISO-tal 200, skärpedjup 8 och slutartid 1/200 sek. .

Kelby (2009) skriver att man kan använda den svartvita bilden som fördel när färgerna i bilden inte känns helt rätt. Respondenten ville därför använda sig av svartvita bilder i det här sammanhanget så att färgerna inte skulle påverka bildens resultat. I färg skulle kläderna ha en påverkan på bilden och förvirra bildens budskap som då inte skulle vara lika tydligt.

Barr (2011) skriver också att färger är distraherande för strukturen i bilden. Genom att använda sig av en svartvit bild läggs fokuset på människorna, och inte på kläderna och bakgrunden. Respondenten valde att använda sig av så lite rekvisita i bilderna som möjligt, så att fokus helt skulle hamna på pojken och mammans mage. Det ger betraktaren en chans att fullständigt fokusera på det relevanta i bilden och skapa sig en egen uppfattning.

Bild 1. Ett barns kärlek till sin mor

Bild 2. Magen i fokus

6.2 Barnfotografering

På bilderna ser man ett litet barn i sin hemmamiljö. På den första bilden är det barnets ansiktsuttryck som är i fokus. Bredvid sig har hon ett litet gosedjur som hon lätt lutar huvudet mot. Barnet ligger på mage på en säng och har blicken mot ett fönster, vilket reflekteras i barnets ögon på bilden. Runt huvudet har barnet en rosa rosett och på sig en rosa klänning, det här understryker att det är en liten flicka som syns i bilderna. Ansiktsuttrycket är neutralt, hon ser varken ledsen eller glad ut. På den andra bilden ligger barnet på rygg. I den bilden är det barnets små fötter som är i fokus. Lite kan man skymta barnets ben som suddigt syns i bakgrunden. Genom det låga bländartalet är det endast det mest väsentliga som är i fokus, vilket i det här fallet är barnets ansikte, fötter och gosedjuret, medan resten i bilden är ur fokus. Dagsljuset som användes under fotografering ger bilderna ett mjukt och behagligt ljus.

Eftersom barnet i de här bilderna endast är några månader, ville respondenten även lägga fokus på barnets storlek och skörbarhet. Genom att placera ett litet gosedjur bredvid barnet i första bilden skapas automatiskt en jämförelse hos betraktaren. Något som respondenten ville lägga extra fokus på var detaljerna hos ett litet barn. De små sakerna som föräldrarna uppskattar lite extra. I den andra bilden valde respondenten därför att lägga fokus på barnets små fötter och tår. Genom att använda sig av ett lågt bländartal hamnade därmed även det mest väsentliga i fokus medan resten av bilden blev aningen suddig. Sjöberg (2014) skriver att det just är detaljerna som ska ligga i fokus när man fotograferar riktigt små barn. Det viktigaste är att bilderna hålls rena och att fokusen ligger på det lilla underverket. Enligt Karlsson (2007) är minnen det allra viktigaste och betydelsefulla i ett fotografi. Genom att fotografera ett barn och försöka återskapa verkligheten i bild ger det därmed en stor betydelse till bilden och hjälper föräldrarna att minnas barnets storlek och de små detaljerna.

Bilderna under barnfotograferingen är tagna under dagtid så att respondenten kunde utnyttja dagsljuset som ljuskälla i sina bilder. Sjöberg (2014) skriver att man ska undvika att tända en massa lampor när man fotograferar barn, och att det bästa ljuset kommer från fönstret vilket är något man som fotograf ska utnyttja. Därför valde respondenten att fotografera barnet så pass nära fönstret att motivet fick tillgång till ett ljus som i bilden är väldigt harmoniskt och lätt att se på. Inställningarna som respondenten använde sig av under fotograferingen var ISO-tal 4000, bländare 2 och slutartid 1/125 sek. . Under fotograferingen krävdes ett högt ISO-tal eftersom bilderna

är tagna under vintern, vilket betyder att det naturliga ljuset inte var lika kraftfullt som under vår och sommar.

Respondenten valde även under fotograferingen att sitta på huk för att komma ner till barnets nivå som i bilderna låg på en säng. Enligt Lackey (2011) är det just det bästa alternativet att använda sig av, vilket betyder att man under barnfotograferingar ofta hamnar huk eller till och med ligga ner som fotograf för att få till en bra bild.

Under fotograferingen försökte respondenten att fånga barnet i en naturlig miljö. Lackey (2011) skriver att nyckeln till en bra barnfotografering är att låta barnen göra det de gör bäst och som faller dem naturligt. Om man som fotograf försöker styra barnets beteende kan det i värsta fall resultera i ett vredesutbrott. Att försöka få barnet i en så ung ålder att posera på ett visst sätt skulle mest kännas tillgjort och onaturligt. Genom att placera barnet liggandes på sängen, med en dyna som stöd, blev det därmed även mer naturligt för barnet som kunde slappna av.

Bild 3. Barnets storlek i fokus

Bild 4. Barnets detaljer i fokus

6.3 Det gyllene snittet

Förutom det gyllene snittet ville respondenterna i de här bilderna även lägga fokus på detaljer. På bilderna ser man en liten flicka och en mans hand. Flickan ligger på rygg. På den första bilden ser man hur flickan greppar mannens finger. Det understryker storleksskillnaden på ett barns och en mans hand. Med på bilden syns ett litet gosedjur. Flickan har sin napp i munnen. Alla tecken tyder på att hon är liten och skör, precis som alla små barn är. Mannens finger, som tillhör fadern, och hur den lilla flickan greppar faderns finger tyder på tillit. I bilden håller flickan även blicken stadigt på något lite snett uppåt, som genom faderns position av handen, kan tyda på att det är just honom hon ser på. Förutom känslan av tillit som uppstår i bilden då flickan håller faderns finger, är det även en sorts symbol för bandet mellan en förälder och sitt barn. Flickan är automatiskt i underläge eftersom hon är liten och ligger ned, vilket gör fadern till den beskyddande figuren i hennes liv, inte bara pga. familjebandet, men även genom storleken och faderns position att han är högre upp än barnet själv.

På den andra bilden som påminner väldigt mycket om den första, finns det dock vissa detaljer som skiljer åt. Där håller fadern handen på gosedjuret, precis som den lilla flickan. I den bilden får man även ögonkontakt med flickan som ser in i kameran. Faderns hand på flickan och hennes gosedjur ger känslan av att han är beskyddande, både av den lilla flickan men även över saker hon håller nära och bryr sig om. Inställningarna som användes under den fotograferingen var ISO-tal 12800, skärpedjup 2.8 och slutartid 1/100 sek. .

I båda bilderna har jag valt att tydliggöra gyllene snittets funktion genom att låta rutorna synas i bilderna. Där rutorna skär sig befinner sig även gyllene snittet, vilket betyder att gyllene snittet hittas på fyra punkter i varje bild. Rutorna lades till efter att bilden tagits genom Photoshop. I bilderna jag tog ville jag fokusera på barnets och faderns hand som möts, samt hur barnet greppar tag om förälderns finger. Genom att placera just det lite utanför bildens mitt hamnade det i gyllene snittet, vilket även betyder att det är där betraktarens fokus faller när man ser på bilden. Lackey (2011) skriver att motivet man ska fotografera hamnar i det gyllene snittet om man placerar det utanför bildens mitt, där någon av de nio rutornas skärningslinje befinner sig. Detta skapar i sin tur balans och harmoni i bilden. Genom att använda mig av ett lägre bländartal hade jag möjlighet att lägga fokuset på det jag ville framhäva, samtidigt som resten av bilden därmed blev suddigare. Hedgecoe (2006) skriver att ju mindre bländartal man använder, desto mer

hamnar i oskärpa i bilden. Beroende på hur bländaren är inställd, kontrollerar man därmed även skärpedjupet. Om man fokuserar på en viss plats där man vill att skärpan ska finnas på fotografiet, hamnar det man inte ställer in skärpan på ur fokus. Genom att använda mig av det här kunde jag därmed bestämma vilken av de gyllene punkterna betraktaren ska lägga ögonen på eftersom ögonen automatiskt faller där skärpan ligger.

Bilderna i den här kategorin togs på samma gång som jag fotade kategorin barn bilder. Visst skulle även de här bilderna kunna passa in under kategorin "barnfotografering", men jag vill ändå förtydliga hur det gyllene snittet fungerar genom de här bilderna.

Ang (2012) skriver att det är det gyllene snittet som ger balans och harmoni i bilden. Genom att tänka bilden som ett rutnät i nio lika stora rutor, ser man var det gyllene snittet i bilden finns eftersom det är där rutornas skärningspunkt finns.

Trots att man i bilden kan få en ögonkontakt med barnet som ser rakt in i kameran faller blicken ändå på det jag som fotograf vill förmedla. För att förtydliga att det gyllene snittet verkligen fungerar har jag spegelvänt en av bilderna, så att det gyllene snittet befinner sig på olika sidor i båda bilderna.

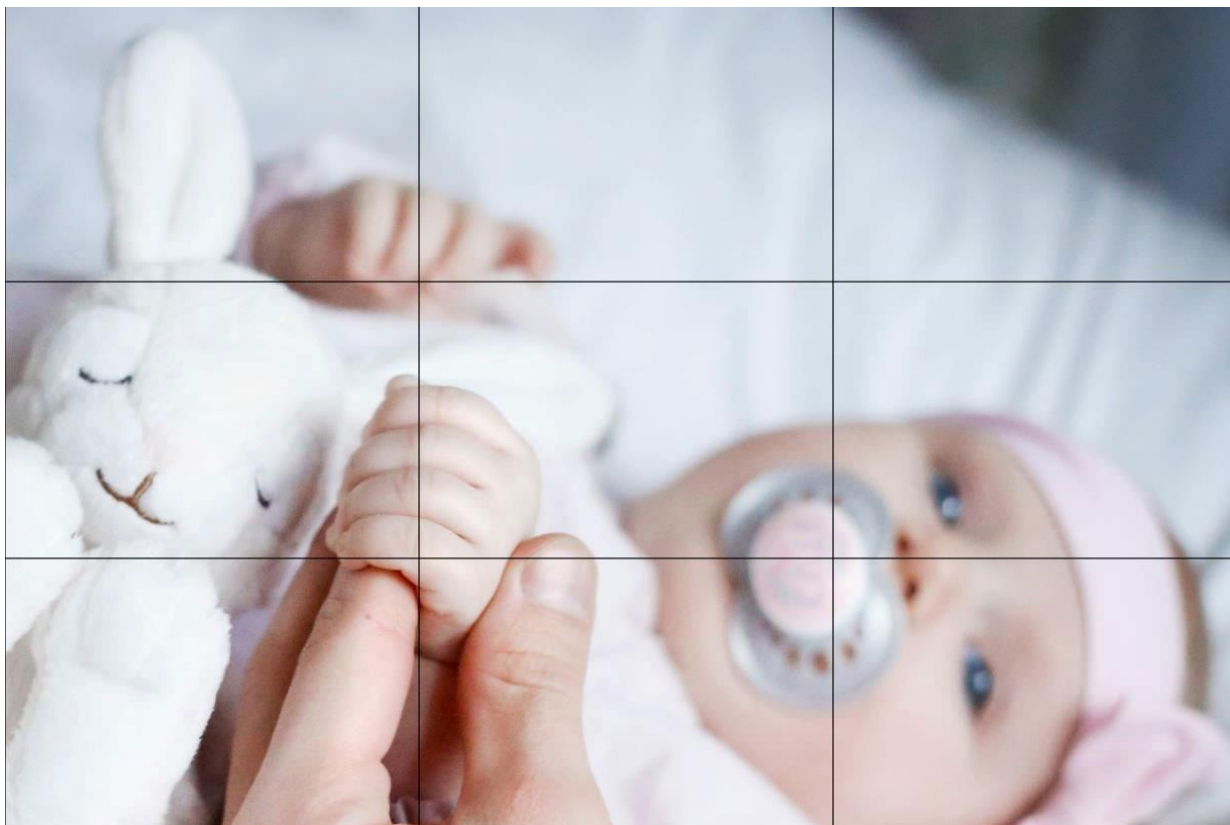

Bild 5. Gyllene snittet till vänster i fokus

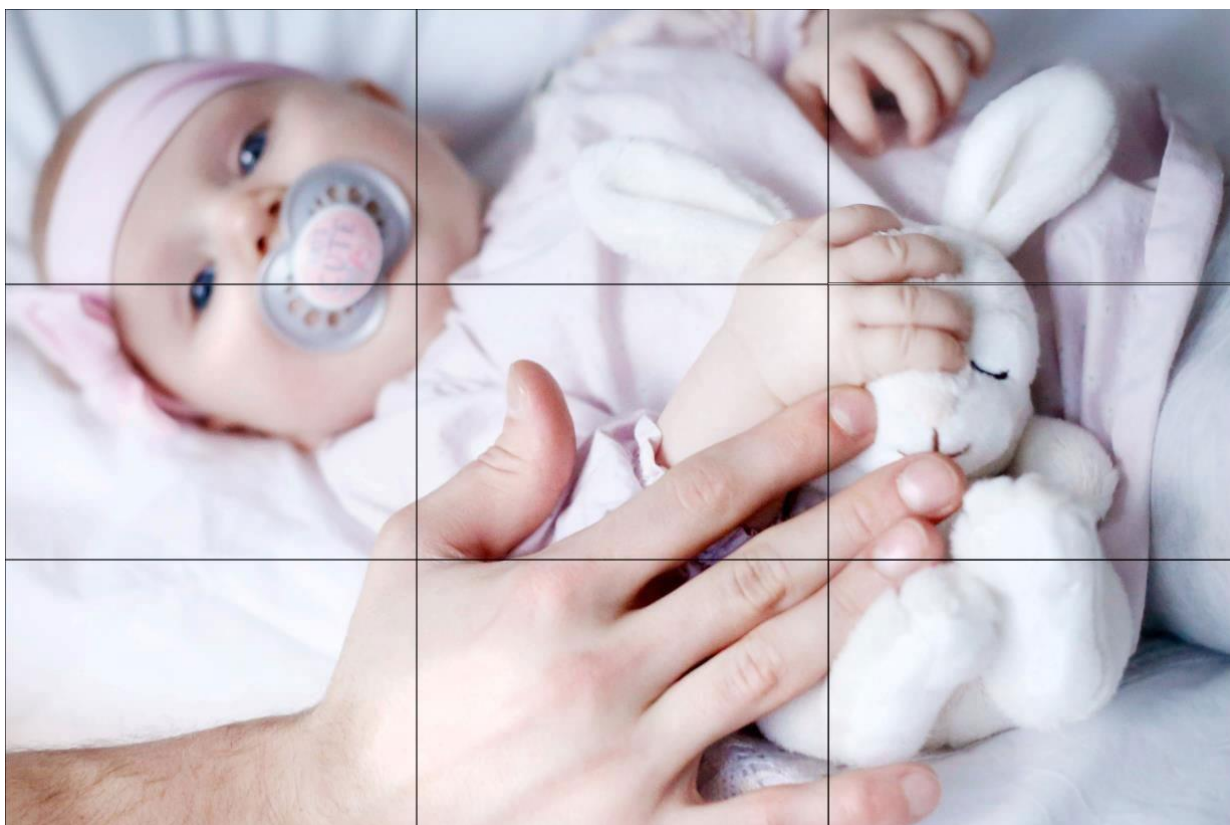

Bild 6. Gyllene snittet till höger i fokus

6.4 Porträttfotografering

Porträttbilderna är även de tagna i motivets egna hem, nära ett fönster under dagtid för optimalt ljus. Respondenten valde i denna kategori att fotografera en porträttbild på en två årig pojke, och en porträttbild med två personer för att fokusera på hur man framhäver fler än en person i en bild snyggt.

På den första bilden ser man en ung pojke som sitter på en pall. Hans kroppspråk, med den ena handen i munnen och den andra som greppar ena hängseln, tyder på en svag osäkerhet. Han tittar trots det in i kameran vilket ger känslan av nyfikenhet. På sig har han ett par mörka jeans, en vit t-skjorta och på huvudet en mörkblå basker. Bakom pojken ser man skymten av en fåtölj och en bokhylla, vilket tyder på att det är i hemmamiljö bilden tagits. I bilden är fokuset på pojken som helhet, medan stolen och bokhyllan bakom pojken är ur fokus och är därmed suddiga.

På den andra bilden ser man en kvinna med sitt barn. Kvinnan håller barnet i famnen och ler mot kameran. Barnet ler också men ögonen tyder på en viss osäkerhet. Både mamman och barnet täcker större delar av bilden, det är därmed de två som är det mest väsentliga i bilden.

Enligt Ang (2012) är en av de viktigaste faktorerna att tänka på under porträttfotografering bakgrunden. Respondenten valde därför att använda sig av en så ren och ljus bakgrund som möjligt under båda fotograferingarna, så att motiven skulle hållas i fokus. Eftersom bilderna togs i en hemmamiljö syns ändå möbler i bakgrunden trots att det var något respondenten försökte undvika så långt som möjligt. Böckerna i bokhyllan distraherar i bilden på pojken t.ex. , trots att det är endast en liten detalj i bilden. Inställningarna som användes under den här fotograferingen var på första bilden ISO-tal 3200, skärpedjup 2.8 och slutartid 1/60 sek. och på den andra bilden ISO-tal 4000, skärpedjup 7 och slutartid 1/60 sek. .

Kelby (2009) påpekar att ett vanligt fel många fotografer gör är att de lämnar ett för stor avstånd mellan hjässan och bildens övre kant. Det här var något respondenten valde att ta i beaktande och beskärde därmed bilderna så att ett mindre utrymme skapades ovanför motivets huvud och bildens övre kant. Kelby (2009) skriver också att man ska försöka skapa en bild där motivets ögon är placerade i fotografiets översta tredjedel. I

båda porträttbilderna används det här tipset. I första bilden är det pojkens ögon som är placerade på den platsen och i den andra bilden mammans ögon.

Ang (2012) skriver att det egentligen inte finns några regler för porträttfotografering. Man kan experimentera med ljus, miljöer och inställningar så långt fantasin räcker.

Respondenten valde dock att vid båda fotograferingarna använda sig av så rena bilder som möjligt, och ta det säkra kortet före det osäkra. I båda bilderna används dagsljuset som ljuskälla. I första bilden på pojken är ljuset dock mycket kallare än i den andra porträttbilden. Orsaken är att bilderna på pojken togs under en mulen dag vilket resulterade i ett ganska grått och livlöst sken. I den andra porträttbilden tittade solen fram vilket bidrog till ett betydligt varmare ljus i bilden. Enligt Kelby (2009) är det bästa ljuset man kan använda sig av under porträttfotografering fönsterljuset. Ju större fönstret är desto mjukare ljus. Under båda fotograferingarna stod respondenten vid fönstret och fotograferade in mot rummet där motivet var placerat. I den första porträttbilden är pojken placerad några meter från fönstret för ett mjukare ljus, medan den andra porträttbilden togs närmare fönstret vilket resulterade i skarpare kontraster.

Kelby (2012) skriver också att det alltid blir lite knepigare när man fotograferar fler än en person. Respondenten valde dock att endast använda sig av två personer. Samma regler gäller ändå, bara att det var betydligt lättare för respondenten att påverka slutresultatet. För att båda personerna i bilden skulle synas ordentligt och inte hamna bakom den andra, valde respondenten därför att fotografera den porträttbilden lite ovanifrån. Enligt Kelby (2012) minskar man därmed risken av försvunna ansikten. Genom att stå på en stol eller en stege tittar alla uppåt vilket minimerar risken att någons ansikte försvinner ur bilden.

Bild 7. Porträttbild av en person

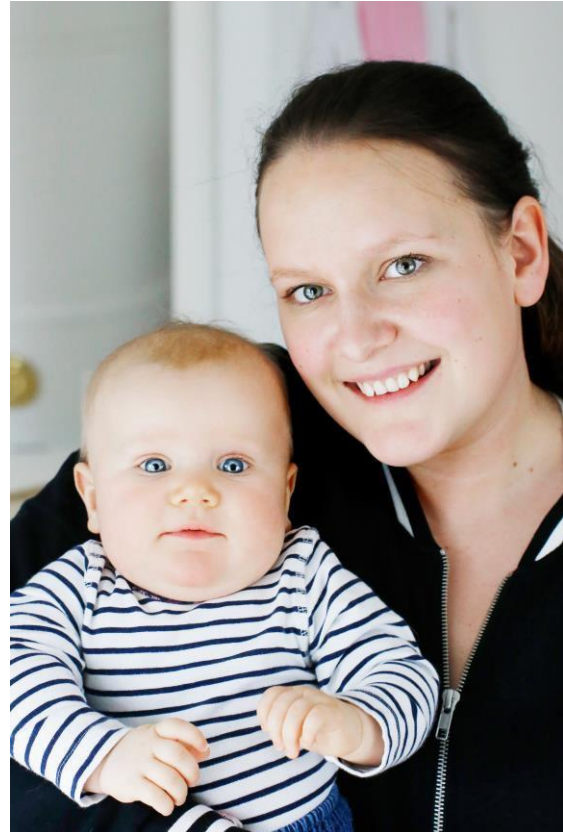

Bild 8. Porträttbild av två personer

Resultatet visar att det är viktigt att förstå sig på vad man vill framhäva i en bild, var fokuset ska vara och hur man ska få betraktaren att fokusera på det man som fotograf önskar framhäva i bilden. Beroende på det, är det viktigt att känna till de olika reglerna för varje kategori om man vill ha ett bra resultat. Varje kategori har sina egna regler som man kan använda sig av, och de här små reglerna gör stor skillnad för bilden. Skulle jag t.ex. inte ha använt mig av en studio och blixtar i de svartvita bilderna, skulle resultatet ha varit helt annorlunda. Formerna och kontrasterna som är viktiga i de svartvita bilderna skulle inte ha kommit fram lika tydligt utan blix. Det viktigaste att tänka på i alla fotografier oavsett kategori är ljuset och fokuset. Barnbilder ska vara harmoniska att se på, om jag hade använt mig av ett mörkt ljus under barnfotograferingen skulle stämningen i bilderna ha varit annorlunda och därmed inte uppfattas som lika naturlig och harmonisk. Det bästa ljuset att använda sig av är naturligt ljus för harmoniska bilder, att försöka placera motivet på en plats där ljuset är bra som vid ett fönster. Resultatet tyder också på att det är viktigt att känna till var man placerar motivet i en bild för att det ska framhävas. Fotograferar man t.ex. människor ska man eftersträva att lämna ett litet utrymme ovanför deras huvud, så att ögonen hamnar i fotots översta tredjedel. I det

gyllene snittet kommer den regeln fram extra bra. Genom att placera det jag ville lägga fokus på lite utanför bildens mitt resulterar det i mer harmoni och balans i bilden. Om man känner till de olika reglerna för varje kategori, ser man tydligare skillnaderna i bilderna beroende på vilken kategori de hör till. Den svartvita bilden skiljer sig automatiskt väldigt mycket från de andra kategorierna p.g.a färgerna, men man kan även se skillnaderna mellan ex. barnfotograferingen och porträttfotograferingen. I barnfotograferingen är det detaljerna som ligger i fokus och att försöka få barnet att uppfattas som oskyldigt, litet och beskymmerslös. Barnbilderna tas ofta i en naturlig miljö, medan barnet gör något som faller det naturligt, jämfört med porträttbilder som oftast är mer stela och planerade. T.ex. att barnet sitter på en stol och ser in i kameran. Resultatet tyder alltså på att man kan se skillnaderna om man känner till reglerna bakom de olika kategorierna. Vet man vad man vill få ut av sin bild är det också lättare för betraktaren av skapa sig en uppfattning om bilden. Använder man sig av en ren och ljus bakgrund under porträttfotograferingen som jag försökte göra i porträttbilderna, hamnar fokuset automatiskt på det valda motivet eftersom det inte finns något annat som kan distrahera i bilden. Skulle jag däremot ha använt mig av en stökig bakgrund, med mycket färger och rörelse skulle det ha distraherat porträttbilden och då skulle betraktaren automatiskt ha mera saker att fokusera på.

7 Kritisk granskning

I detta kapitel analyserar respondenten kritiskt sitt examensarbete utgående från Larssons (1994) kvalitetskriterier. Respondenten har valt att utgå från de kriterier som bäst kan granska denna kategoris examensarbete kritiskt. Larsson (1994) skriver att ett vetenskapligt arbete inte är fullständigt utan att kritiskt ha granskats med hjälp av kvalitetskriterier. Respondenten valde att använda sig av följande kriterier för att kritiskt kunna granska sitt arbete; perspektivmedvetenhet, empirisk förankring och struktur.

Enligt Larsson (1994) finns det alltid ett undangömt perspektiv bakom varje beskrivning av verkligheten. Människan skapar automatiskt en förförståelse av det som ska tolkas, vilket betyder att fakta alltid är perspektivberoende. Detta innebär även att forskaren har en förförståelse om ämnet som undersöks. Genom hela tolkningsprocessen förändras sedan ens förförståelse till ämnet. Det viktiga är att avgränsa sig till det som är relevant och att förförståelsen inte påverkar själva undersökningen.

Eftersom respondenten har varit intresserad av fotografering i flera år, har intresset för att lära sig och utvecklas på det området redan funnits under en längre tid. Mest har fotograferandet fungerat som en hobby. Under sin tre veckors praktik på Fotofabriken fick respondenten dock upp ögonen allt mer för fotografering. Inställningarna och kamerans funktion kände respondenten till en aning sedan innan, men blev däremot många erfarenheter rikare på hur en fotografering egentligen fungerar när man väl är i en kundsituation. Respondenten lärde sig exempelvis att man inte alltid kan planera hur en fotografering ska gå till, eftersom kunden spelar en stor roll under fotograferingen, och speciellt om det är barn som ska fotograferas. Man måste därmed kunna vara påhittig och komma fram till nya lösningar för att få fotograferingen att fungera och för att få ett resultat som både man själv och kunden är nöjd med. Under praktiktiden fick respondenten även upp ögonen allt mer för barnfotografering, eftersom det är en fotografering som är väldigt eftertraktad. Det var bl.a. det som bidrog till att respondenten efter många om och men valde att fokusera endast på barn i de olika kategorierna.

Respondenten hade från första början en bild av hur de olika kategorierna inom fotografering skulle framföras och hur de i en klassisk betydelse såg ut. Eftersom bilder tillhör en stor del av respondentens vardag, hade respondenten en förförståelse till ämnet. Genom sitt intresse för fotografering fanns därmed färdigt en personlig erfarenhet. Genom att till undersökningen sedan läsa litteratur som behandlar ämnet förändrades och även utvecklades förförståelsen under hela tolkningsprocessen. Enligt respondenten har ändå arbetet en helhet och ingen del är viktigare än den andra för själva tolkningen. De olika kategorierna inom fotograferingens inställningar men även kategorierna som den svartvita bilden eller porträttfotografering är relevant information för detta examensarbete och för att kunna uppnå det önskade resultatet.

Med empirisk förankring menar Larsson (1994) att det finns en tydlig överensstämmelse mellan verklighet och tolkning. Att flera källor under examensarbetet överensstämmer med varandra är också ett tecken på validitet i arbetet. Hur en källa sedan tolkas varierar. Samma källa kan tolkas på olika sätt samtidigt som två källor som säger olika saker båda kan överensstämma med sanningen.

Respondenten anser att detta examensarbete har validitet. Källorna informationen tagits ur är relativt nya, samtidigt som ämnet undersökningen gjorts kring är ett ämne man inte direkt kan tolka och spekulera fram ett resultat inom. Kamerans inställningar fungerar lika oavsett vem som använder en kamera, samma resultat uppnås ändå. Däremot kan själva bilden i resultatet tolkas på olika sett beroende på vem som analyserar och hurdan uppfattning den personen har inom ämnet. De tidigare forskningarna däremot hade respondenten svårt att koppla sitt eget resultat till eftersom de skiljde sig så mycket från respondentens ämne. Bilderna som använts i arbetet har tagits både innan och efter att den teoretiska delen var färdig. De svartvita bilderna togs innan medan de andra kategorierna togs efter att den teoretiska grunden var färdig. Det här kan såklart påverka att jag som respondent letat fram information som passar resultatet av de bilderna som redan var framställda, vilket kan påverka resultatets validitet. Däremot har respondenten genom erfarenhet och sin praktik innan arbetets påbörjan lärt sig hur de olika kategorierna bör se ut, trots att respondenten inte hade letat fram informationen ur böcker. Många av fotograferingarna som gjordes tog plats i motivets egna hem, vilken kan påverka resultatet och undersökningen. Att fotografera ett barn i barnets hemmiljö, samtidigt som den är bekant med mig som fotograf har sina för- och nackdelar. Flera möjligheter att få till en bra bild fanns, samtidigt som respondenten kände till barnet och miljön vilket underlättade i undersökningen.

Larsson (1994) menar att ett resultat alltid bör följa en röd tråd. Resultaten får inte vara suddiga och ska vara så överskådliga som möjligt, samtidigt som de följer en enkel och förståelig struktur. Det ska tydligt komma fram vilka punkter som är viktiga under arbetets gång och vilka punkter som är mindre viktiga. Läsaren ska genom arbetet förstå vilka delar som är viktig information och därmed övertygas i sin egen tolkning.

Resultatet presenterar respondenten i samma ordning som de tas upp i den teoretiska grunden för att hålla en struktur genom hela arbetet, samtidigt som det blir mera lättförståeligt och logiskt för läsaren. I varje resultat redovisas sedan två bilder inom varje kategori för att tydliggöra resultatet och vad respondenten kommit fram till under sin praktiska undersökning. Genom att använda sig av ett barn i alla kategorier skapas en röd tråd genom hela resultatredovisningen vilket respondenten var ute efter när hon valde motiven. Under rubriken den teoretiska grunden tas det mest relevanta för detta examensarbete upp, och håller därmed en struktur genom att först beskriva kamerans

olika inställningar och sedan övergå till själva bilden och hur en bild framställs beroende på vilken kategori den hör till.

8 Diskussion

I detta kapitel reflekterar respondenten över sitt examensarbete ur en personlig synvinkel. I detta kapitel kommer respondenten även att ta upp huruvida syftet med arbetet uppnåtts, hur själva arbetsprocessen varit samt förbättring- och utvecklingsförslag för vidare forskning.

Syftet med det här arbetet var att med hjälp av text och bild, utöka kunskapen hos fotointresserade människor, samt att tydliggöra hur man genom olika sätt och med vilka knep får till en önskad bild då man fotograferar. Dessa tekniker redovisades sedan genom teoretiska beskrivningar och praktiska övningar. Respondenten har i arbetet beskrivit kamerans olika inställningar, samt vad man ska tänka på för att framhäva det man som fotograf önskar framhäva i sin bild. Inom de olika kategorierna; den svartvita bilden, barnfotografering, det gyllene snittet och porträttfotografering, har respondenten använt sig av två bilder när resultatet presenterats. Forskningsfrågorna som ställts under arbetets gång var; vad bör man tänka på när man fotograferar inom en viss kategori? Ser man skillnaden i bilderna när man tolkar resultatet?

Själva syftet med det här arbetet känner jag att ha uppnåtts. Genom min teoretiska beskrivning har jag lagt upp en grund för hur kamerans inställningar påverkar en bild, samt hur man genom olika knep kan påverka en fotografering av olika motiv och hur man framhäver motivet i bilden. Under arbetets gång har det dock skett förändringar inom hur själva arbetet och undersökningen ska göras, samt vilka motiv jag använt mig av. Min plan i början var att använda mig av olika motiv i form av saker, djur och människor, men under skrivandets gång beslöt jag mig för att skala av det till endast människor och speciellt barn. Detta för att skapa en röd tråd i arbetet och för att få ett tydligare svar på forskningsfrågan angående om man faktiskt ser skillnaden i bilderna när man tolkar resultatet, trots att motiven i bilderna är nästan de samma. Jag kände

även att flest människor har nytta av kunskapen hur man fotograferar människor och i det här fallet speciellt barn.

Textdelen i arbetet är jag också nöjd med. Jag hade lätt för att hitta tillförlitlig information. Det var intressant att läsa och lära sig på samma gång som arbetet skrevs. Det svåra i textdelen var att hitta tidigare forskning som tangerar mitt valda ämne. Fotografering är ett väldigt brett område och alla delar skiljer sig ganska mycket åt. Jag känner kanske i efterhand att mina tidigare forskningarna inte helt passar in på kategorierna jag valt att fotografera, utan mer passar in på fotografering överlag. Däremot har jag lärt mig mycket, och hoppas även att det här arbetet ska ge bra information till andra fotointresserade. Att fotografera människor är något bekant för de flesta, därför tror jag att det här arbetet gynnar alla som är intresserade av det här ämnet, och speciellt nybörjare. Trots att jag fotograferat mycket och även har mycket erfarenhet inom området har jag lärt mig mycket under det här arbetet som kommer att gynna mig i framtiden under mina fotograferingar. Jag känner även att jag har ett bättre grepp om vad man bör ta i beaktande beroende på vilken kategori man fotograferar inom, vilket var syftet från första början. Förhoppningsvis har jag genom mitt arbete inspirerat andra till att experimentera mera inom fotograferandet.

Som förbättringsförslag skulle jag satsa ännu mer på miljö, och utmana mig själv mer i arbetsprocessen. Skulle jag göra om arbetet skulle jag satsa på en klar plan för hur arbetet och resultatet ska genomföras, från kläder till miljö och känsla i bilden. Jag skulle även bestämma färdiga datum när fotograferingarna ska ta plats och förbereda mig ordentligt inför varje fotografering. Exempel på utvecklingsförslag skulle vara att ta fotograferingen till en annan nivå och satsa mer på miljö, prova på olika motiv och kamerainställningar samt testa hur olika ljuskällor påverkar bilden.

Förslag på vidare forskning skulle vara att göra en undersökning om hur olika objektiv och kameror påverkar bildens resultat samt vad som passar bäst beroende på vilken typ av fotografering man gör. Man skulle även kunna göra en liknande undersökning som den här men behandla andra kategorier som bröllofsfotografering, sportfotografering eller naturfotografering. Genom det här arbetet har jag kommit fram till att bilder verkligen har möjligheten att förklara mer än tusen ord, som de flesta dessutom har tillgång till och kan utnyttja. Oavsett om vi använder oss av en systemkamera eller en telefon, så är vi alla fotografer, på vårt eget sätt.

Källförteckning

- Andersen, H. (1994). *Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion*. Lund: Studentlitteratur
- Ang, T. (2012). *Bonniers stora bok om digitalfoto*. Kina: Leo Paper
- Bell, J. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik (4:e uppl.)*. Studentlitteratur.
- Bergdahl – Gustafsson, A. (2012). *Med en kamera i hand – En fälstudie om hur barn utforskar sin vardag på förskolan med hjälp av en digitalkamera*. Institutionen för bildpedagogik, Konstfack.
- Bergström, B. (2008). *Bild & Budskap – Ett triangeldrama om bildkommunikation*. Värnamo: Fälth
- Bergström, B. (2012). *Effektiv visuell kommunikation*. Stockholm: Carlsson bokförlag.
- Borgersen, T. & Ellingsen, H. (1994). *Bildanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Clack, H. (2014). *Capturing the spirit of the architect through photography – Alvar Aalto architecture in the Kymenlaakso Region of Finland*. University of applied science, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.
- duChemin, D. (2010). *Berätta i bild – så tar du bilder som berör*. Borgå: WS Bookwell.
- Lackey, T. (2011). *Fotografera barn – Konsten att ta kreativa bilder på barn*. Spanien: GraphyCems.
- Lauffs, T. (2013). *Att göra bilden läsbar – En kvalitativ studie av pressfotografers inställning till bildbehandling*. Institutionen för samhällsvetenskaper, Södertörns högskola.
- Liljefors, A. (2013). *På tal om fotografi: "folk tycker att det finns regler" – en undersökning om ungdomars fotograferande*. Institution för bildpedagogik, Konstfack.
- Lindberg, S. (2014). *Med kameran i fickan är framtiden i sikte – En undersökning av några gymnasieungdomars användande av mobilkameraalbumet som visuellt medium*. Lärande och samhälle, Malmö högskola.
- Freeman, M. (2011). *Med fotografens ögon – Komposition och form för bättre digitala foton*.
- Hedgecoe, J. (2006). *Stora fotoboken – Enkla tekniker för att ta bättre bilder*. Västerås: ICA Förlaget AB.
- Hedgecoe, J. (2000). *Stora fotooken – Hur du ser ut och tar bättre bilder*. Västerås: ICA Förlaget AB.
- Karlsson, I. (2007). *Fotografiets betydelse för människan*. Institutionen för bildpedagogik, Konstfack.

Karlsson, L. (2010). *Kvalitéer, uttryck, arbetssätt och skillnader i det analoga- och digitalafotografiet – En studie och jämförelse av de båda teknikernas arbetssätt och slutprodukter; fotografiet*. Visuell kultur och mediedesign, Högskolan Skövde.

Kelby, S. (2009). *Digital fotografi – Lär dig yrkesfotografernas hemligheter steg för steg*. Borgå: WS Bookwell

Kelby, S. (2012). *Digital fotografi – Lär dig yrkesfotografernas hemligheter – steg för steg*. Spanien: Pagina Förlags AB

McNally, J. (2009). *Blixt – Fotografering i kamerablixtens ljus*. Borgå: WS Bookwell.

Patel, R. & Davidson, B. (1994). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Peterson, B. (2010). *Kreativ fotografering med rätt exponering*. Borgå: WS Bookwell.

Segeholm, G. (2008). *Konsten att ta vinnande bilder*. Borgå: WS Bookwell.

Sjöstedt, U. (1989). *Den fotografiska bilden – en fotolärobok i bild*. Arlöv: Berlings grafiska

Sjöstedt, U. (2000). *Fotoskolan bild*. Borås: Centraltryckeriet.